

OVEREENSTEMMING

**DE OVEREENSTEMMING DER GODDELIJKE
EIGENSCHAPPEN**

DOOR

RALPH ERSKINE

Preek over Psalm 85:11

*"De goedertierenheid en de waarheid zullen elkander ontmoeten;
de gerechtigheid en de vrede zullen elkander kussen."*

Oorspronkelijke uitgave:

AL DE WERKEN van Ralph en Ebenezer Erskine met een korte levensschets.
Te Amsterdam
Bij H. Höveker
1856

KORTE LEVENSSCHETS VAN RALPH EN EBENEZER ERSKINE

door J. F. Schimsheimer.

RALPH ERSKINE (1685-1752)

Ralph (Rudolf) Erskine, geboren 15 maart 1685, te Monilaws, een dorp in de nabijheid van Cornhill, in het graafschap Northumberland, was de zoon van Hendrik Erskine (afkomstig uit een oude adellijke Schotse familie), predikant te Chirnside, en diens tweede vrouw Margaretha Halcro, een afstammeling van Halcro, prins van Denemarken.

Nauwelijks elf jaren oud, (in 1696) verloor Ralph zijn voortreffelijke vader en leermeester, hetwelk een diepe indruk op zijn gemoedsstemming maakte. Na die tijd stond hij onder leiding van zijn Godvruchtige moeder, terwijl hij in zijn broeder Ebenezer, die vier jaren ouder was dan hij, een tederlievende vriend en metgezel vond.

Reeds vroeg openbaarde zich in Ralph een Godvruchtige stemming en zucht tot onderzoek; hierdoor werden zijn ouders bepaald om ook hem, gelijk zijn broeder, tot de bediening des Woords op te leiden. Nadat hij derhalve op onderscheidene scholen in de nabuurschap in de nodige eerste beginselen was onderwezen, kwam hij in november 1699, dus op bijna vijftienjarige leeftijd, op de hogeschool te Edinburgh, alwaar hij zijn studiën voltooide. Terwijl zijn broeder Ebenezer in 1703 predikant werd te Portmoak, werd hij van 1705 tot 1709 huisprediker en onderwijzer bij een Godvruchtig lid van zijn uitgebreide familie, de luitenant-kolonel John Erskine.

De 14e juni 1709 (in de week) predikte hij voor de eerste maal in het openbaar te Culross over 2 Kor. 3:5b: *"Onze bekwaamheid is uit God."*

In 1711 werd hij (gelijk zijn broeder Ebenezer in 1713) beroepen tot predikant te Tulliallan; doch een gelijktijdig beroep naar Dunfermline bekomen hebbende, weigerde hij het beroep naar Tulliallan (zo als ook zijn broeder later deed), en werd tweede predikant te Dunfermline, en aldaar bevestigd op zondag 7 augustus 1711, in het 27e jaar zijns levens, acht jaren nadat zijn broeder Ebenezer predikant werd.

In januari 1714 werd hij op het drietal gebracht der nominatie tot vervulling der vacature in de Schotse gemeente te Rotterdam, waarvan echter Robert Baillie van Inverness werd gekozen. Later werd Ralph eerste predikant te Dunfermline, alwaar hij tot aan zijn dood bleef.

Drie jaren na zijn bevestiging (in 1714), dertig jaren oud zijnde, trad hij in het huwelijk met de Godvruchtige Margaretha Dewar, dochter van John Dewar, heer van Lassoddie, met welke hij gedurende zestien jaren zeer gelukkig leefde, tot zij in 1730 na een korte ziekte stierf, in de ouderdom van drie en dertig jaren. Zij was moeder geworden van tien kinderen, van welke slechts vijf haar overleefden.

In 1732 huwde Ralph Erskine andermaal, en wel met de dochter van Daniël Simson van Edinburgh, insgelijks Margaretha genaamd, bij welke hij vier zonen gewon, van welke maar één de volwassen leeftijd bereikte; terwijl zij zelf haar man slechts weinige jaren overleefde.

Ralph Erskine was een man van grote, ook dichterlijke gaven en voorbeeldige Godsvrucht. Van zijn vroegste jeugd had hij de Heere gekend en gediend. Voorts getuigen zijn talrijke geschriften van zijn diepe en duidelijke evangelische inzichten; ja, hij was, in navolging van zijn broeder Ebenezer, een der dapperste kampvechters voor de zuiverheid der leer. In dit opzicht bekleedden deze broeders een zó belangrijke plaats in de geschiedenis der Schotse kerk, dat wij, om de veelvuldigheid der bijzonderheden, onze lezers derwaarts moeten verwijzen.

Ralph Erskine overleed op 6 november 1752, des namiddags kwart over drie, aan zenuwkoorts, zijnde de achtste dag dat hij aan dezelve nederlag. Hij sprak al die tijd weinig; ook bevalen de geneesheren grote stilte. Nadat echter voor hemzelf zijn einde zeker was, sprak hij nog veel, doch men kon hem niet meer verstaan.

Onder zijn laatste woorden waren deze nog duidelijk: *"Ik wil voor altijd een schuldenaar zijn aan de vrije genade!"* en met de woorden: *"Overwonnen, overwonnen, overwonnen!"* ontsliep hij in het 68e jaar zijns levens, nalatende drie zonen, waarvan twee predikant waren.

Toen zijn broeder Ebenezer het bericht van zijn afsterven ontving, zeide hij: *"Is Ralph heengegaan? Zo heeft hij het mij dan tweemaal afgewonnen: eerst in de genade, en nu in de heerlijkheid."*

EBENEZER ERSKINE (1680-1754)

Ebenezer Erskine, de oudere broeder van Ralph Erskine, werd geboren 22 juni 1680, in het dorp Dryburgh in Schotland. Zijn ouders gaven hem de gedenknaam Ebenezer (tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen), in het dankbaar gevoel jegens de Heere, die hen door hun in vele opzichten moeitevolle leven tot hiertoe genadig had geleid en behoed.

Tot de heilige dienst bestemd, kwam hij in november 1693, in zijn veertiende jaar, te Edinburgh, en behaalde in 1697 de graad van meester. Van 1701 tot 1703 was hij huispredikant bij John, graaf van Rothes; toen werd hij beroepen naar Portmoak, alwaar hij de 22e september 1703, drie en twintig jaren oud, tot leraar werd bevestigd.

In 1731 werd hij beroepen naar Stirling, in het Schotse graafschap van die naam, alwaar hij overleed.

Intussen huwde hij de 2e februari 1704 Alison Turpie, uit Lewen in Schotland, welke hem tien kinderen baarde, van welke vier kinderen vóór haar stierven, terwijl zijzelf op 31 augustus 1720, negen en dertig jaren oud, in den Heere ontsliep. In januari 1724 trad hij wederom in het huwelijk met Mary Webster, welke hem ook verscheidene kinderen baarde, en hem op 15 maart 1751 insgelijks ontviel. Hijzelf ontsliep op 2 juni 1754, op 20 dagen na vier en zeventig jaren oud, terwijl zijn jongere broeder Ralph hem op 6 november 1752, acht en zestig jaren oud, was vooruitgegaan.

Ofschoon Ebenezer van zijn vroege jeugd af de rechtzinnige leer was toegedaan en een onberispelijk leven leidde, zo verkreeg hij echter, volgens zijn eigene getuigenis eerst drie jaren nadat hij predikant was geworden een zaligmakende kennis van de waarheid, gelijk zij in Christus Jezus den Heere is. Hiertoe waren zijn vrouw Alison en zijn broeder Ralph de gezegende middelen in Gods hand. Deze beiden namelijk stemden met elkander in Godsdienstige denkbeelden bijzonder overeen, en spraken er meermalen over.

Op een zondag in de zomer van het jaar 1707 of 1708 kwam zijn broeder Ralph hem een bezoek brengen, en omdat hij op zijn studeerkamer was, ging Ralph naar zijn vrouw in de tuin. Zij zat in het prieel, hetwelk vlak onder de studeerkamer was, van welke het raam openstond. Beiden deelden elkander als gewoonlijk geheel openhartig en rond hun ondervindingen van Gods genade mede. Ongezien had Ebenezer geheel dit belangrijke gesprek gehoord, en hoewel hun denkbeelden en gevoelens geheel verschillend waren van de zijne, gevoelde hij echter dat zij iets kostelijks bezaten, hetgeen hem ontbrak en vreemd was; en dit maakte zulk een diepe indruk op hem, dat hij niet rustte, alvorens hij dezelfde levende betrekking op Christus gevoelde, gelijk zij die hadden.

Ebenezer had vele jaren een bestendige gezondheid genoten, doch met zijn zeventigste jaar begon hij ziekelijk te worden, zodat hij zijn predikbeurten niet meer geregeld kon waarnemen. De 22e januari 1752 werd dan ook James Erskine (de derde zoon van zijn

broeder Ralph) zijn hulpprediker, welke hem bij overlijden, in de bediening zou opvolgen.

Op die dag predikte Ebenezer nog over 2 Kor. 4:7: *"Wij hebben die schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij Godes, en niet uit ons."* Intussen nam hij gedurig meer af, en leed veel aan kolieken en ook aan fistel, waarvan hij een pijnlijke operatie moest ondergaan.

De laatste volledig geschrevene predikatie, die van hem gevonden werd, is die bij het overlijden van zijn broeder Ralph, over Job 19:25: *"Ik weet dat mijn Verlosser leeft."*

Hij ging, om deze predikatie te houden, van zijn bed naar de predikstoel, en keerde vandaar naar zijn bed terug.

Zijn laatste predikatie hield hij van zijn bed in zijn kamer, alwaar zich een menigte gelovigen verenigd had, bij welke gelegenheid hij ook nog een kind de doop toediende, na gesproken te hebben over Ps. 48:15: *"Deze God is onze God eeuwiglijk en altoos; Hij zal ons geleiden tot den dood toe;"* met welken tekst hij bijzonder wenste zijn predikdienst te besluiten.

Zijn laatste gesprekken waren bijzonder liefelijk en hartverkwikkend. Toen een ouderling tot hem zeide: *"Gij hebt ons vele goede raadgevingen gegeven; mag ik thans vragen wat gij met uw eigen ziel doet?"* antwoordde hij zachtmoedig: *"Hetzelfde wat ik vóór veertig jaren met haar deed: ik doe haar rusten op het woord: 'Ik ben de Heere, uw God.'"* Een andere vriend, die hem volkomen gerust zag in het gezicht van de naderende dood, vroeg hem of hij niet bevreesd was voor zijn zonden. *"Neen"*, antwoordde Ebenezer, *"sedert ik Christus heb leren kennen, heb ik nooit hoog gedacht van mijn deugden, maar ook nooit slaafs gevreesd voor mijn zonden."* Tot een andere omstander zei hij: *"Ik heb altijd mijn beste tijden gehad in mijn bitterste wederwaardigheden. Menige storm is mij over het hoofd gegaan; doch ik troostte mij altijd met de gedachte: Ik heb vóór mij een goede God, een goed geweten en een goede zaak."*

Op een andere tijd zei hij: *"Als mijn ziel dit lichaam verlaat, dan gaat zij zo natuurlijk naar Jezus, als een vogel naar zijn nest en als een steen naar de grond."* Aan iemand, die hem zeide: *"Ik hoop dat gij nu en dan enig schijnsel hebt, dat uw ziel onder de smart opbeurt,"* antwoordde hij: *"Ik weet meer van woorden dan van schijnsel. Ofschoon God mij doodde, ik zou nochtans op Hem hopen. Het verbond is mijn handvest, en zo ik door het uitgesproken Woord van God niet was vastgehouden geworden, mijn hoop en sterkte in den Heere zouden verloren zijn gegaan."* Zijn kinderen troostte hij met deze woorden: *"Ofschoon ik sterf, de Heere leeft. Sedert ik op dit bed nederlig, ben ik meer van God te weten gekomen, dan gedurende geheel mijn vorig leven."*

In de nacht, in welke hij ontsliep, zat zijn dochter (welke met de predikant Fischer te Glasgow gehuwd was) voor zijn bed te lezen, terwijl hij een weinig sliep. Uit zijn sluimering ontwakende en ziende zijn dochter lezen, vroeg hij haar wat zij las. Zij antwoordde: *"Uw predikatie, vader, over de woorden: 'Ik ben de Heere, uw God'."* "O", zeide hij, *"die is de beste predikatie, die ik ooit gepredikt heb."* Weinige minuten nadat hij dit gezegd had, vroeg hij zijn dochter of zij de tafel en het licht bij het bed wilde zetten. Dit geschied zijnde, sloot hij zijn ogen, hield de hand onder het hoofd, en gaf de geest.

In het oorspronkelijke hebben velerlei uitgaven van beider voortreffelijke geschriften plaats gehad. Ook in het Hollands werden zij gretig ontvangen. En dit is niet onbekend gebleven in het vaderland van Ralph en Ebenezer Erskine, en daarom voegen wij nu aan deze korte inleiding tot het rijk aantal hunner werken (waarvan ook deze vernieuwde

uitgave tot een verblijdend verschijnsel van onze tijd behoort) de vertaling van een bericht hiervan voorkomende in het dagboek van Ralph Erskine, blz. 493:

"Het is een opmerkelijk feit, dat alle in druk verschenen predikatiën van beide deze eerwaarde broeders in het Hollands vertaald en bij dat volk allergunstigst ontvangen zijn. In een aantekening aan het begin van de Falkirk editie van Ralph Erskine, 1794, wordt gezegd: *"Wij hebben er enkele predikatiën van in het Hollands gedrukt gezien."* Doch kortelings is er een vollediger bericht omtrent dit punt gegeven. In een uitnemend verslag, dat onlangs van de pers gekomen is, is met onderscheiding gewezen op de vertaling door Mr. J. Ross te Amsterdam van al de prozageschriften van Ebenezer en Ralph Erskine. Daarin wordt het volgende gezegd: *"Wij hebben het genoeg gehad de gehele vertaling te zien, bestaande in twaalf dikke, maar nette delen in kleine octavo, bevattende aanbevelende voorreden, waarvan sommige van aanmerkelijke uitgebreidheid, door twee Hollandse hooggeachte predikanten. Deze predikatiën in het Hollands, die omstreeks 1744 begonnen vertaald te worden, hebben menige uitgave beleefd, en nog altijd worden zij met graagte in dat land gelezen."*

"Ebenezer en Ralph", zegt een geacht correspondent, "zijn zo zeer geliefd bij de Hollandse landlieden als ze bij de Schotten zijn. Op marktdagen heb ik mij meermalen te Rotterdam vermaakt en gestreeld gevonden in het gretig horen vragen van landlieden aan oude boekenstalletjes naar de werken van Erskine, want zo spraken zij die naam uit."

Voorts is de algemene karaktertrek van de werken van de Erskines het overal aandringen op het leven op vrije genade. Zij gaan uit, zo als een ongenoemde in een voorrede heeft opgemerkt, van de overtuiging "dat men, door een wettische wandel omdolende buiten de enige Rotssteen, meer vruchten voortbrengt voor zichzelf en tot voeding voor onze eigenliefde, dan voor den Heere. Zodat het hun gedurig streven is, ons te herinneren, dat zij die geloven en geheiligd worden, ten einde altijd te wassen in geloof en heiligmaking, zichzelf gedurig moeten kwijt worden aan Christus."

Ik eindig deze beknopte opmerkingen over de uitgebreide schat van kostbare waarheden, die de Heere ons gegeven heeft door de pen van twee Zijner uitnemende dienstknechten met een woord van bovenvermelde J. Ross uit één zijner voorreden: "Wij wensden deze en gene ware Sionieten door dit werk te versterken en op te bouwen, zodat de weg van vrije genade onder ons niet geheel verduisterd, maar integendeel bevestigd worde, opdat de Heere Jezus in Zijn dierbare betrekkingen op Zijn volk de eer ontvangende als een volmaakte Middelaar die het werk dat Hij door Zijn Woord en Geest in Zijn volk begint, ook krachtdadig in hen voortzetten en voleinden zal tot op de grote dag."

***"De goedertierenheid en de waarheid zullen elkander ontmoeten;
de gerechtigheid en de vrede zullen elkander kussen." Psalm 85:21.***

Het is doorgaans gebruikelijk, waarde vrienden, dat bij gelegenheid van een plechtige bruiloftsmaaltijd, aldaar enig aangenaam gezelschap bijeenkomt, en wanneer alles bij zulk een gelegenheid matig en zedig toegaat, dan is het voor al de deelgenoten daaraan bijzonder aangenaam en verblijdend, wanneer zij zien, dat de leden van dat gezelschap elkander met onderlinge liefde en eensgezindheid ontmoeten en die plechtigheid in eendracht vieren.

Zo is het ook met de bruiloft des Lams, waarbij ik zie op het sacrament des Heiligen Avondmaals, hetwelk wij heden gevierd hebben. Daar hebben wij een aangenaam gezelschap ontmoet, niet zo zeer van mannen of vrouwen, want dat zou niet anders dan slechts een slecht gezelschap uitmaken; ook niet van heiligen of engelen, want zulk een vergadering zou, ook maar op zijn best genomen, uit schepselen bestaan, maar een overheerlijk en aangenaam gezelschap van Goddelijke eigenschappen en volmaaktheden, die elkander in de liefelijkste eendracht ontmoeten en omhelzen. Deze wonderbare vereniging der Goddelijke volmaaktheden maakt het aangename gezelschap uit, dat zich hier ontmoet, om deze plechtige bruiloft op te luisteren, door elkander eendrachtig te zien omhelzen en kussen; dit is het verblijdendste gezicht, dat de bruid, de vrouw des Lams, ooit op haar bruiloftsmaal, hetzij aan de beneden- of aan de opperste tafel, aanschouwen kan.

Men ziet een groot gezelschap in dit huis, maar een nog oneindig groter in onze tekst, daar dit het gezelschap is van *Goddelijke volmaaktheden*, om de plechtigheid van deze bruiloft des Lams te vieren; *want de goedertierenheid en de waarheid ontmoeten hier elkander, en de gerechtigheid en de vrede kussen elkander.*

Toen God hemel en aarde uit niet te voorschijn bracht, toen schiep Hij ze alleen door Zijn Woord, zonder enige andere plechtigheid; maar, toen Hij de mens schiep, toen geschiedde dat met een bijzondere plechtigheid, en *de grote raad der aanbiddelijke Drie-eenheid* om zo te spreken, werd tezamen geroepen, met deze uitspraak: *Laat Ons mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis*, (Gen. 1:26).

Doch dewijl de mens door den val zich als het ware ontmaakt had, zo moest er toen het Gode behaagde om tot roem Zijner heerlijkheid en genade, hem te herscheppen, nog een veel heerlijker plechtigheid geschieden. Dat is: daartoe was niet alleen een raad der aanbiddelijke Drie-eenheid nodig, maar ook een heerlijke ontmoeting van al de Goddelijke eigenschappen, om met haar eigen eer, welke door de zonde schandelijk beoedeld was, te raadplegen, om daardoor haar eigen belang en haar schijnbaar tegenstrijdige eisen weer met elkander overeen te brengen. Want de zonde van de mens had een wezenlijke verwarring onder al Gods schepselen op de aarde, ja zelfs ook een schijnbare strijd tussen al de Goddelijke eigenschappen in de hemel veroorzaakt, wegens de uitvoering van het vonnis der wet omtrent het menselijke geslacht, hetwelk dezelve overtreden had.

Sommige van die eigenschappen, zoals de *goedertierenheid*, zeide om zo te spreken: Als het vonnis des doods over die mens uitgevoerd zal worden, hoe word ik verheerlijkt? De *waarheid* daarentegen zeide: Indien het vonnis niet ten uitvoer gebracht wordt, hoe zal ik verheerlijkt worden? Hoe kan men nu verwachten, dat eigenschappen, welke zo in het ooglopend met elkander in strijd schijnen te zijn, elkander ontmoeten kunnen? Of wanneer zij dat al doen, hoe zullen zij met elkander geheel overeen kunnen stemmen?

Evenwel is dit alzo geschied, en alhoewel het boven alle gedachten en verwachting van engelen en mensen is uitgevoerd, zo ziet gij het echter alhier bevestigd en geroemd in

dit lied: *De goedertierenheid en de waarheid hebben elkander ontmoet; de gerechtigheid en de vrede hebben elkander gekust.*

Deze Psalm bestaat uit een gebed des geloofs en een antwoord des vredes.

1. De bede der kerk begint van het eerste vers van deze Psalm en duurt tot het achtste, alwaar zij bidt om afwending van de menigvuldige kentekenen van des Heeren ongenade, waaronder zij zich bevond, schoon wedergekeerd uit de Babylonische gevangenis.

2. Het antwoord des vredes op hare bede begint met het achtste vers en vervolgens. Wij vinden daar de Psalmist luisterende en wachtende op antwoord, zeggende: *Ik zal horen, wat God de Heere spreken zal; en het antwoord in het algemeen is vrede; Hij zal tot Zijn volk, enz. van vrede spreken.*

Al geeft Hij somtijds geen uiterlijke, zo zal Hij haar echter inwendige vrede schenken, dezelve door Zijn Geest in hun harten sprekende, gelijk Hij die door Zijn woord in hun oren gesproken had. Welke soort van vrede en voorspoed zij ook bekomen mogen, wanneer de kinderen der gevangenis, na het uitstaan van veel moeite en arbeid, eindelijk een bestendige woning in hun eigen land verkregen hadden, zo was echter de vrede met God en het geestelijke heil onder het koninkrijk van de Messias, het voornaamste wat hier beloofd en voorspeld wordt; zijnde dit een vrede, welke de ziel op het allerkrachtigste verbindt, om af te staan van alle ongerechtigheid welke de grootste dwaasheid is; als ook om zich te hoeden, om nooit tot haar weder te keren, want, zo volgt er, maar dat ze niet wederkeren tot dwaasheid; want de ware vrede met God doet de zonde de oorlog aan: dit wordt verder verklaard in deszelfs voornaamste gedeelte, te weten in heil en in ere; vs. 10: *"Zekerlijk Zijn heil is nabij degenen die Hem vrezen, opdat in ons land ere wone."*

Welk heil en welke eer hiermede anders ook bedoeld mogen worden, zo is Christus het grootste heil en de zaligheid, waarop alhier bedoeld wordt; wanneer Hij nabij is en onder het oog komt, dan roept een gelovige met de oude Simeon uit: *"Mijne ogen hebben Uwe zaligheid gezien"*, Luk. 2:36; en welke andere heerlijkheid en eer hier ook bedoeld mogen worden, Christus is de voornaamste heerlijkheid, welke hier bedoeld wordt.

Wanneer Hij uit het land weggaat, dan is het: *"Ikabod, de heerlijkheid is geweken"*, 1 Sam. 4:21. Doch waar Hij Zich henen begeeft, daar woont ook de heerlijkheid; want Hij wordt genoemd: *"een licht tot verlichting der heidenen, en tot heerlijkheid van Zijn volk Israël"*, Luk. 2:32.

Wij zullen nu eens nagaan, welk een heerlijkheid het is, die zich vertoont, wanneer Christus geopenbaard wordt; het is namelijk die heerlijke overeenstemming van al de Goddelijke volmaaktheden, die op de luisterrijkste wijze afstralen van Hem, die al ons heil en al onze heerlijkheid is; *dus hebben de goedertierenheid en waarheid elkander ontmoet, en de gerechtigheid en vrede elkander gekust.*

Doch op deze woorden kan men ook toepassen, de zalige ontmoeting van de genadegaven in de mensen, bij de openbaring van Christus in hunne zielen, welke ik derhalve in het vervolg ook zal trachten op te merken; maar in welke zin sommige uitleggers die woorden hier ook mogen verstaan, ik versta er nochtans voornamelijk door, de zalige ontmoeting van die volmaaktheden in God, waardoor Hij verheerlijkt wordt in het zaligen van zondaren door Jezus Christus, hetgeen overigens een verklaring is, die geen van al de uitleggers, welke ik heb kunnen inzien, verzuimd of achtergelaten heeft; en zo enige deze nagelaten mogen hebben, zo denk ik, dat zij de eigenlijke grondslag en het fundament van al de andere zalige ontmoetingen hebben overgeslagen.

Hier hebben dus *de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoet en de gerechtigheid en vrede elkander gekust.*

Merkt in deze woorden op:

1. **De leden van dit gezelschap.**
2. **De wijze van ontmoeting.**
3. **De overeenstemming van die ontmoeting.**
4. **En ten laatste het wonderbare en merkwaardige daarvan.**

Vooreerst, de *leden* van dit gezelschap, of van deze ontmoeting zijn *de goedertierenheid, de waarheid, de gerechtigheid en de vrede.*

Ik hoop niet dat het nodig zal zijn, iemand dezer vergadering te waarschuwen, dat hij zich wachte om deze verscheidene volmaaktheden Gods, zo evengenoemd, zich voor te stellen, als wezenlijk onderscheidene en verschillende zaken in God; of dat zij wezenlijk verschillende delen zouden zijn, welke, ten opzichte van hun overeenstemming, een plechtige raadsvergadering zouden uitmaken.

O neen, want God is ènig en Hij kan niet gedeeld worden; Hij is een oneindig, eeuwig en onveranderlijk Wezen; daar zijn eigenlijk geen onderscheidene en verschillende dingen in Zijn natuur of wezen, schoon Zijn volmaaktheden aan onze zwakke en bepaalde begrippen, (welke de volmaaktheden Gods niet anders, om zo te spreken, dan in verscheidene delen bevatten kunnen), aldus voorgesteld worden.

Derhalve moeten wij door de goedertierenheid God Zèlf verstaan, als de goedertierene en de genadige God; door de waarheid dezelfde God, als de waarachtige en de getrouwe God; door de gerechtigheid Zijn rechtvaardigheid of God Zèlf, als de rechtvaardige en de gerechte God; en door de vrede dezelfde God, als de God des vredes en *als "de wereld met Zichzelf verzoenende"*, 2 Kor. 5:19.

Zodat alles hierop neerkomt: het is de allerhoogste en eeuwige God, raadplegende met Zichzelf hoe Hij Zich, in al Zijn heerlijke eigenschappen verheerlijken zal in de weg der verlossing des zondaars, in en door Christus Jezus, en zulks op een wijze, overeenkomende met al Zijn oneindige en aanbiddelijke volmaaktheden.

Het **tweede** was de *wijze* dezer ontmoeting; deze verhevene eigenschappen ontmoeten elkander, om zo te spreken, bij paren; de goedertierenheid en de waarheid, de gerechtigheid en de vrede gaan hand aan hand in de raadkamer, om in die dingen overeen te stemmen, welke hare hoogste eer en heerlijkheid betreffen.

Het **derde** was de *overeenstemming* van die ontmoeting; terwijl zij elkander ontmoeten, kussen en omhelzen zij ook elkander: de goedertierenheid en vrede betuigen, om zo te spreken, hun welgevallen in de waarheid en de gerechtigheid; en de waarheid en de gerechtigheid betuigen ook haar welgevallen in de goedertierenheid en de vrede, vermaak scheppende in elkanders eer; want geen der Goddelijke eigenschappen kan of wil verheerlijkt worden ten koste van enige oneer van een andere eigenschap; maar zij omhelzen integendeel elkander in hun eeuwige armen, om aldus de eer van elkanders voortreffelijkheid te ondersteunen met wederzijdse en onuitsprekelijke liefkozingsen.

En het **vierde** was het *wonderbare* en het merkwaardige van die ontmoeting; de overeenstemming dezer partijen, die elkander ontmoeten, is des te merkwaardiger wegens hare zo zeer verschillende en strijdige eisen; want dat de goedertierenheid en vrede elkander ontmoeten en overeenkomen tot ons voordeel, om ons te behouden, en dat, aan de andere zijde, de waarheid en gerechtigheid elkander ontmoeten en

overeenstemmen tot rechtvaardigheid, om ons te verdelgen, dat is zo vreemd en merkwaardig niet; en wanneer zij zulk een bijzondere ontmoeting gehad hadden, dat zij niet tegelijk en gepaard elkander ontmoet hadden, dan ware de mens voor eeuwig van God gescheiden geweest en sommigen van Gods uitmuntende eigenschappen zouden in het grote werk van des mensen verlossing nimmermeer verheerlijkt geworden zijn, dewijl onze zonde en weerspanningheid de Goddelijke eigenschappen dermate, om zo te spreken, in verschil gebracht hadden, dat niets dan een eindeloze wijsheid een voldoende antwoord geven kon op al de strijdige eisen en belangen, als vereist werd, om het voorstel ter verlossing van de zondaar te kunnen doen doorgaan.

De *goedertierenheid* zegt: Het is mijn belang, dat de zondaar leve en niet verloren ga, opdat ik verheerlijkt moge worden, dewijl ik gezegd heb: *"Ik zal Mij ontfermen diens ik Mij ontferme"*, Rom. 9:15. Doch de *waarheid* zegt: het is mijn belang, als een God der waarheid, dat de zondaar sterve, dewijl ik gezegd heb dat de ziel die zondigt, sterven zal. De *gerechtigheid* daarentegen zegt: ik moet mij voegen bij de waarheid en des zondaars verdoemenis vorderen, om aldus mijn belang en mijn eer te handhaven; want ik heb gezegd, en ik zal het niet herroepen: *"dat ik den schuldige geenszins onschuldig houde"*, Exod. 34:7. Maar, zegt de *vrede*, ik moet mij voegen bij de *goedertierenheid* en des zondaars verlossing vorderen, tot staving van mijn belang: *"want Ik schep de vrucht der lippen, vrede, vrede, dien die verre en die nabij zijn"*, Jes. 57:19. Zodat er, onder deze eindeloze en aanbiddelijke volmaaktheden en eigenschappen, zekere strijd schijnt te zijn in de hemel, dewijl de goedertierenheid en de vrede zeggen: wij moeten verheerlijkt worden in onverdiende genade te bewijzen aan de zondaar; daarentegen zeggen de waarheid en de gerechtigheid: wij moeten verheerlijkt worden door de welverdiende wrake over hem uit te voeren.

Welnu, mensen en engelen, zeg mij eens, hoe deze tegenstrijdigheden elkander ontmoeten kunnen? Kunnen deze schijnbaar strijdige eigenschappen der Goddelijke majesteit, elkander in eendracht omhelzen in de verlossing des zondaars, zodat aan de eis van een iegelijk van haar voldaan en elks verschillend belang bevorderd wordt? Wat zegt gij mensenkinderen? Kunt gij enigszins bedenken hoe deze verscheidenheid tot een eendrachtig geheel gebracht kan worden tot uw behoudenis? Neen, o neen, de menselijke wijsheid zegt: *dat is geheel boven mijn vermogen*.

Wat zegt gij, o engelen, die uitnemender in sterkte en wijsheid zijt, kunt gij ook de verzoening dier onverzoonbare eisen uitvinden of teweeg brengen? Neen, o neen, de wijsheid der engelen zegt: *dit gaat mijn macht verre te boven*.

Welnu dan, dewijl de wijsheid aller schepselen hier tekort schiet, zo moeten wij ons wenden tot de oneindige wijsheid der Godheid en hogerhand om raad vragen en zeggen: *"Ziet, wij hebben ons onderwonden met den Heere te spreken, hoewel wij maar stof en as zijn"*, Gen. 18:27. Wat zegt Gij, eindeloos wijze Jehova, kunnen deze strijdige eisen tot voldoening der partijen en tot behoudenis van de zondaar, allen tegelijk verzoend worden? O ja, dit is geschied, dit is geschied in de gekruiste Christus, Wiens gedachtenis wij in deze plechtigheid gevierd hebben; daarom mogen wij nu het heilige lied aanheffen: *"Ere, ere, ere zij God, omdat de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoet hebben"*, enz.

Aanmerking. De heerlijke eigenschappen en volmaaktheden Gods stemmen eendrachtig overeen en omhelzen elkander in de verlossing van zondaars door Jezus Christus, of, al de heerlijke eigenschappen van de Goddelijke majesteit, komen

eendrachtig overeen en kussen elkander in Christus, gekruist tot behoudenis van zondaars.

Wanneer God ergens welbehagen in heeft, dan heeft niet ene volmaaktheid daarin enig mishagen; God nu heeft een welbehagen in Christus en daarom hebben al Zijn volmaaktheden in Hem een welbehagen; geen van dezelve heeft daarin enig misgenoegen, maar allen hebben daarin een volkomen genoegen en welgevallen, zie Hos. 2:18,19. Dit is ook door een hoorbare stem uit de hemel verklaard, die uitriep: "*Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wien Ik Mijn welbehagen heb*", Matth. 3:17. En waarom? Om dezelfde reden die wij vinden, Jes. 42:21. Wij zien daar, dat Hij een gerechtigheid heeft aangebracht, aan al de eisen beantwoordende, en aan alles, wat onze verlossing en behoudenis enigszins in de weg was.

Brachten de Goddelijke waarheid en de gerechtigheid in, dat de bedreiging van de wet, even gewis volbracht moet worden, als God waarachtig is, en dat Zijn bevelen gehoorzaamd moeten worden, nu, kan de gerechtigheid deze eisen voldoen en het werk verrichten? Ja, zegt hier de gerechtigheid zelve, in overeenstemming met de goedertierenheid, indien er maar één rechtvaardige in het Sodom van deze wereld gevonden wordt, welke aan Mijn verbroken en geschonden wet voldoen kan, zowel ten opzichte van haar bevel van volmaakte gehoorzaamheid, als ten opzichte van haar eis ener volmaakte voldoening, dan zal Ik de ganse uitverkorene wereld sparen, om diens enen rechtvaardigen wille, en zo zal *door Zijn kennis Mijn Knecht de rechtvaardige velen rechtvaardig maken*, Jes. 53:11.

Wel, zegt de goedertierenheid, hier is er een, wiens Naam Wonderlijk is en die genaamd wordt Immanuël, God-mens, die een eeuwige gerechtigheid, zowel dadelijk als lijdelijk, volgens het gebod en de straf der wet, heeft aangebracht. Dus zou de ene eigenschap zeggen kunnen tegen de andere: wij zijn allen voldaan en men roepe eendrachtig uit op de aarde, dat de Heere een welbehagen heeft aan Hem, om Zijn gerechtigheids wil; want Hij heeft de wet verhoogd en verheerlijkt, waardoor dan ook het grote werk van 's mensen zaligheid, zo wel en zo wijselijk uitgedacht en beraadslaagd is, dat God Zijn goedertierenheid heeft kunnen bewijzen en vrede maken met arme zondaren, zonder enige verkorting van Zijn waarheid en gerechtigheid. Zo hebben Gods eigenschappen elkander eendrachtig ontmoet en haar overeenkomst met een kus van oneindige liefde, eendracht en voldoening bezegeld; want de goedertierenheid en waarheid hebben elkander ontmoet; de gerechtigheid en vrede hebben elkander gekust.

Om hier nu wat uitvoeriger van te spreken, zal ik mij deze orde voorstellen:

Zal ik kort de vraag aanroeren, wie de leden van dit gezelschap of deze ontmoeting zijn, of welke eigenschappen Gods het zijn, die zo eendrachtig samenstemmen en haar verschillende eisen voorstellen.

Zal ik onderzoeken, wanneer en waar zij elkander ontmoeten en omhelzen.

3. Hoe en op welke wijze zulks geschiedt.
4. Waarom en om welke reden zij elkander zo eendrachtig ontmoeten.
5. En eindelijk zal ik enige toepasselijke aanmerkingen daaruit opmaken.

Vooreerst zal ik een weinig spreken van de leden dezer ontmoeting of de eigenschappen Gods, welke zo eendrachtig samenstemmen.

Wij behoeven niet te vragen, op *Wiens aandrang* dit gezelschap is samengeroepen? Het is geschied op aandrang en last van Jehova, Vader, Zoon en Heilige Geest, zijnde samen één God, en die, volgens Zijn oppermachtige wil en welbehagen, besluit om op een Hem voegende en betamelijke wijze, met Zichzelven overeen te stemmen.

Indien wij verder vragen, bij welke gelegenheid die ontmoeting geschied is? Het is bij gelegenheid dat de mens gezondigd had en het ganse menselijke geslacht, door die zonde, onder de vloek der wet en de toorn van God gevallen was, Rom. 5:12, en dat de Heere nochtans voorgenomen en besloten had, om, tot heerlijkheid Zijner genade en goedertierenheid een wereld van zondaren te behouden, "*uitverkoren naar de voorkennis Gods*", 1 Petr. 1:2, Wie het behaagd heeft, volgens Zijn genade, goedertierenheid en vrede, een besluit te nemen, om zondaren te behouden en te verlossen; derhalve was het nodig, dat de gerechtigheid, de waarheid en de rechtvaardigheid in die raad geroepen werden, om ook haar bijzonder belang in te brengen, dewijl het besluit, om zulke zondaren te verlossen, inbreuk scheen te maken op haar eer, welke vorderde, dat de wraak over de zondaar werd volvoerd.

De vergadering, dus samengeroepen zijnde, zo verschenen aldaar deze heerlijke volmaaktheden, te weten: de *goedertierenheid*, de *waarheid*, de *gerechtigheid* en de *vrede*; de goedertierenheid en de vrede waren vol van ontferming en mededogen; de waarheid en de gerechtigheid daarentegen, vol van toorn en gramschap, hetgeen een schijnbare strijd in de hemel verwekte.

Wij zullen Adam hier voorstellen als de gedaagde, in naam van het ganse menselijke geslacht, trillende en bevende daar staande, om zijn laatste vonnis aan te horen, zijnde zijn mond gesloten, en hij verstomd wegens zijn begane zonde en misdrijf, onderhevig aan de eeuwige doodstraf en gereed om de uitvoering daarvan, over hem en zijn ganse nakomelingschap, te ondervinden; en wij zullen de verscheidene voortreffelijke leden daarnaast stellen, welke elkander ontmoeten, die de vergadering openen en die elk hare bijzondere eisen voorstellen; zullen wij daarvan spreken volgens de orde van onze tekst.

1. De GOEDERTIERENHEID, vol zijnde van ontferming over dezen ellendige, komt toetreden in de koelte van de avond en zoetelijk verlof vragende om te spreken, schoon de waarheid en de gerechtigheid aldaar ook tegenwoordig waren, en zegt: Het is waar, ik kan niet ontkennen, dat de mens gezondigd heeft en dat het billijk is, dat hij sterve; maar zijt Gij niet, o Heere vol van ontferming en mededogen en een Heere, God, vergevende de ongerechtigheid, de overtreding en de zonde? En, alhoewel de mens gezondigd heeft en van het hoofd tot aan de voetzolen met drek en bloed bezoedeld is, zo zie echter met de ogen uwer liefde op hem neder en verbreek toch geenszins het werk Uwer handen; hij is immers een kind van Uw maaksel, geschapen naar Uw beeld; en schoon zijn kleed nu geheel bebloed is, zie, is het echter Uws Zoons kleed niet? Jozef is verloren, zult Gij Benjamin ook laten verloren gaan?

Miljoenen van engelen zijn gevallen, onherstelbaar gevallen, en zal de mens ook zo geheel verdorven worden? Ach spaar hem. Is hij niet klein? En zijn ziel zal leven!

Ik zie wel, vervolgde de goedertierenheid, dat de waarheid en de gerechtigheid of de rechtvaardigheid, die de arme zondaar in haar ketenen gekluisterd houden, hier ook tegenwoordig zijn en gereed staan, om in deze vergadering tegen de schuldige zondaar voor haar belang en haar eer te spreken; doch laat het echter aangetekend worden in de boeken van dit hof, dat de goedertierenheid verzoekt in dit gezelschap groot gemaakt en verheerlijkt te worden. De goedertierenheid, haar gevoelen aldus geuit hebbende, zo komt.

2. De WAARHEID naakt en met open mond binnentreden, om Gods getrouwheid tegen 's mensen trouweloosheid en schandelijke verraderij te verdedigen, zeggende: "Ik heb gehoord alles, wat de goedertierenheid verzoekt ten voordele van de schuldige zondaar; maar Gij, o getrouw en waarachtig God! - immers is het woord uit Uw mond gegaan en het is onherroepelijk. Gij hebt gezegd tegen Adam: "*Ten dage, als gij daarvan eet, zo*

zult gij de dood sterven", Gen. 2:17, en ziet, hij heeft van die vrucht gegeten, hij heeft gezondigd en hij moet sterven; zou er nu ja en neen zijn bij dien God, *"die de gerechtigheid en de waarheid heeft tot een gordel Zijner lendenen?"*, Jes. 11:5. Moeten het woord Gods en zijn bedreiging dan ook geen kracht en uitwerking hebben? Hemel en aarde zullen voorbijgaan, doch daar zal geen tittel of jota van Zijn woord op de aarde vallen; en, daarom, wat de goedertierenheid in dezen ook verzoeken moge, zo laat het in de gedenkschriften dezer vergadering aangetekend worden, dat de waarheid verzoekt groot gemaakt en verheven te worden, opdat haar eer, op het einde, niet verkort worde, door de eis of het geding dat de goedertierenheid bepleit heeft.

De waarheid, aldus gesproken hebbende, gaf plaats aan haar zuster, de gerechtigheid, waarop

3. De GERECHTIGHEID of de rechtvaardigheid toetreedt en het geding voert tegen de weerspannige zondaar, de schalen in haar hand dragende, waarin zij hem gelegd en lichter gevonden had dan ijdelheid, zeggende: Hij is gewogen, doch te licht bevonden; ja niet alleen te licht bevonden en ontbloot van al de volmaaktheid en gehoorzaamheid, die de wet eist, maar ook vervuld met al de weerspannigheid, welke zij verbiedt; gezondigd hebbende en dervende de heerlijkheid Gods, en dus rechtvaardig onderworpen aan al de bedreigingen en straffen der wet, zijnde het vonnis des eeuwigen doods; waarop de gerechtigheid aldus vervolgt: o Gij eindeloos rechtvaardige en gerechte God! Gelijk de waarheid het vonnis van toorn en wraak tegen de zonde heeft uitgesproken, zo moet ook, gelijk Gij een rechtvaardig God zijt, aan de eindeloze wraak, welke zulk een eindeloos kwaad verdiend heeft, volkomen voldaan worden.

Deze gedaagde is mijn gevangene en hij zal niet vrij komen, eer Ik volle voldoening verkregen heb en Mijn zwaard van bloed dronken zij; want Mijn is de wrake en Ik zal het vergelden, spreekt de Heere; en Ik zal den schuldige geenszins onschuldig houden; daarom, laat het in dit hof aangetekend worden, dat de rechtvaardigheid verhoogd en de gerechtigheid verheerlijkt moet worden met een volkomen voldoening; dit wordt geëist, dit wordt verzocht in de naam van de rechtvaardige en rechtmatige Rechter van het heelal: *"Zou ook de Rechter der ganse aarde geen recht doen?"*, Gen. 18:25. Tot zover was het gezegde van de gerechtigheid.

Wat nu? Zal het verzoek van de goedertierenheid ten enenmale vervallen door deze krachtige redenen en van het tegengeding van de waarheid en de gerechtigheid? Is er dan niet één vriend in dit hof, om de partij van de goedertierenheid op zich te nemen? O ja, daar is er een, en daarop kwam onmiddellijk

4. De VREDE zacht en vriendelijk aantreden, met een olijftak in de hand, zeggende: Grimmigheid is bij Mij niet; mag Ik nu, ten behoeve van het menselijk geslacht, een woord spreken? Mag Ik een zacht woord inbrengen tegen de eis van de waarheid en de gerechtigheid, welke zij tegen het verzoek van de goedertierenheid hebben ingebracht? *"Want een zacht woord keert de grimmigheid af"*, Spreuken 15:1.

Nadat nu de vrede aldus gehoor verzocht had en zulks toegestaan was, stelde zij deze voorslag van herstelling voor, zeggende: "O Gij God des vredes, kan er geen verzoening teweeggebracht, geen zoenmiddel uitgedacht worden, tussen Uwe majesteit en Uw schepsel? Zou er niet iemand gevonden kunnen worden, die voor hetzelfde in de bres springt en Uw toorn draagt, om borg te worden voor die grote schuldenaar, om die arme gevangene te verlossen en voor hem kwijtschelding te verwerven?

Zou er dan niet iemand gevonden kunnen worden, die deze breuk zou kunnen en willen helen, door de eer van Uw waarheid te staven en aan de eis van Uw gerechtigheid te voldoen, om aldus de weg te banen, waardoor ook de eis en het verzoek van de goedertierenheid wordt toegestaan, opdat also al deze verschillen vreedzaam mochten

worden bijgelegd, zodat wij eendrachtig met elkander samenstemmen, en de een de ander kust: O, kan er dan niet een vredemaker uitgevonden worden, in wie wij al onze eisen op eenmaal tegelijk voldaan vinden? Indien zulk een uitgevonden kon worden, gewisselijk Zijn Naam zou met recht genaamd worden: *"Wonderlijk, Raad, enz. en Vredevoorst"*, Jes. 9:5.

Deze voorslag des vredes, bij de overige geheimschriften van het hof des hemels aangetekend, en dit voorstel zo vreedzaam en aannemelijk zijnde, kon geen lid van die hoge vergadering verwerpen. De grote vraag bleef echter nog over: hoe zulks teweeg gebracht zou kunnen worden, want wanneer enig mens tegen zijns gelijken zondigt, zo zou een ander mens dit somtijds nog wel kunnen beslissen; maar, wanneer de mens tegen Jehova gezondigd heeft, wie zal hem tot voorspraak zijn? En als een oneindige majesteit beledigd is, wie zal er onder de eindige schepsels gevonden worden, in staat, om aan haar te voldoen? Of wat zal er tegen des groten Konings verlies kunnen opwegen? *"Waarmede zal hij den Heere tegenkomen en zich buigen voor den hogen God? Zal hij het doen met duizenden van rammen en tienduizenden van oliebekken, of zal hij de vrucht zijns buiks geven voor de zonde zijner ziel?"*, Mich. 6:6,7. Neen, o neen, want *"slachtoffer en offerande heeft Hij niet gewild; en het is onmogelijk, dat het bloed van stieren en bokken de zonde wegnemen zou"*, Hebr. 10:4,5.

Maar wat dan? Zullen de engelen borgen kunnen zijn voor de zonden der mensen? Verre van daar; want hoe gaarne zij zulks ook zouden mogen willen doen, zo zijn zij daartoe buiten staat; zij hebben alleen olie genoeg in hunne vaten voor hunne eigen lampen. Op welke wijze zal het dan kunnen geschieden?

Hierop zeide de vrede: Laat ons niet langer dralen; dewijl wij de eindeloze wijsheid in ons gezelschap hier tegenwoordig hebben, zo laat ons haar oordeel eens horen over deze vreedzame voorslag, namelijk of het ook wel mogelijk zij, dat er zulk een persoon gevonden zou kunnen worden, waarin wij eindelijk allen eendrachtig kunnen samenstemmen?

Toen zette zich de wijsheid neder op de geheimraadsbank, en vol van ogen zijnde, zo besliste zij, statig en op een gelukkige wijze, dit zo twijfelachtige geschilpunt: Het is nut, zeide zij, dat er een sterve, opdat het gehele volk van het menselijk geslacht niet verloren ga; doch dit moet zulk een rechtvaardige zijn, dat hij velen rechtvaardigen kan; ja hij, die dit grote werk ondernemen zal, moet eindig zijn, om te kunnen sterven, oneindig om de dood te kunnen overwinnen, zowel als om aan de oneindige gerechtigheid te voldoen: maar ziet, onder alle schepselen, die God ooit geformeerd heeft, is er nooit zodanig een gevonden en zal er ook nooit gevonden worden: dit kan alleen de Zoon Gods, de tweede persoon in de aanbiddelijke Drie-eenheid, indien het Hem behaagt, door een onuitsprekelijke verborgenheid, vlees te worden, *"geworden uit een vrouw, geworden onder de wet, opdat Hij degenen die onder de wet waren, verlossen zou en opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden"*, Gal. 4:4,5. *"Opdat Hij, die geen zonde gekend heeft, voor de mens zonde worden zou; ten einde de mens", die geen rechtvaardigheid had, "zou worden rechtvaardigheid Gods in Hem"*, 2 Kor. 5:21.

Aldus zou de goedertierenheid groot gemaakt, de waarheid gerechtvaardigd, de rechtvaardigheid gehandhaafd, de gerechtigheid voldaan, de vrede gesloten en al de partijen volkomen voldaan kunnen worden. Zodra had niet de wijsheid voorgesteld, hoe die voorslag des vredes ten uitvoer gebracht kon worden, of alle partijen luisterden, om zo te spreken, met zeer veel genoegen en ondertekenden gaarne en gewillig dit gezegende voorstel; waarop dan ook de hemel en de aarde zich onmiddellijk verenigden in een plechtige dankzegging, zeggende: *"Ere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in de mens een welbehagen"*, Luk. 2:14.

Op deze wijze zijn nu deze verschillende eigenschappen Gods verzoend en de leden van dat heerlijke gezelschap, welke geheel met elkander schenen te verschillen, omhelsden elkander, want de goedertierenheid en de waarheid hadden elkander ontmoet, enz.

Het **tweede**, dat ons te behandelen stond, was, *wanneer en waar ter plaatse, deze gezegende partijen elkander ontmoeten*

Wanneer wij van zekere merkwaardige ontmoeting spreken zullen, zo zijn wij doorgaans gewoon te onderzoeken naar de tijd en de plaats dier ontmoeting.

De plaats nu waar en de tijd wanneer deze wonderbare ontmoeting geschied is, zijn twee dingen, welke ik samen voeg; want men kan dezelve, omdat ze met elkander verbonden zijn, zeer wel tegelijk beantwoorden.

A. In het algemeen is de plaats dezer ontmoeting de Heere Jezus Christus zelf, en de tijd derzelve, die, wanneer Christus Zich in onze plaats, of in de plaats van de zondaar stelde, om aan de eisen te voldoen van al de leden van het gezelschap, welke iets in te brengen hadden tegen onze zaligheid, of die iets tot onze last hadden.

Vraagt men, waar en wanneer hebben zij dan elkander ontmoet en gekust? Waar anders, dan in Christus Jezus, toen Hij Zich in onze plaats stelde onder de wet, om voor onze schuld te voldoen, zowel als om onze vrijheid te verkrijgen, op een wijze, waardoor de belangen van de goedertierenheid en des vredes gehandhaafd werden, zonder enige benadeling van de waarheid en gerechtigheid; waardoor de goedertierenheid ruimte gaf aan het gezag der waarheid, de vrede afgekondigd werd tot eer van de rechtvaardigheid en de zondaar behouden werd tot voldoening van de gerechtigheid. Zij ontmoeten en omhelzen elkander in Hem, als in de Borg, "*de Borg van een beter verbond*", Hebr. 7:22.

Wij waren schuldenaars aan al de bevelen en bedreigingen van de wet, en gedaagd door de eis van de Goddelijke gerechtigheid, om die schuld te betalen; Christus stelde Zichzelf voor ons, en Hij kwam onder de wet, om aldus die ganse schuld te voldoen. Wel is waar, de schuld was persoonlijk en de gerechtigheid had, uit kracht van het verbond der werken, haar eis op de persoon, welke gezondigd had; doch dat verbond sloot nimmer een Borg uit, alhoewel het er geen verschafte: de wet beloofde het leven op onze persoonlijke gehoorzaamheid, doch bijaldien (ingeval) wij ongehoorzaam waren, gaf zij ons geen Borg aan de hand, om gehoorzaamheid te volbrengen in onze plaats.

Daar werd dan inderdaad een geheim voorbehoud vereist in het verbond der werken, waardoor de volmaakte gehoorzaamheid van een ander niet was uitgesloten; want, wanneer het verbond der werken een Borg in onze plaats volstrekt had uitgesloten, zo ware het verbond der genade daardoor ook uitgesloten en dan zou, na de val, onze verlossing ondoenlijk geweest en gebleven zijn; doch, schoon het verbond der werken geen Borg uitsloot, zo verschafte of openbaarde het nochtans nergens een; dit is in het verbond der genade geschied, zijnde het Christus Jezus, Welke als Borg, het verbond der werken in alle delen vervuld heeft.

Vraagt men, *of de waarheid en de getrouwheid hierdoor niet enigszins verkort of benadeeld zijn?* O neen, de waarheid van de beloften, zowel als van de bedreigingen der wet, is vervuld; want aan de ene zijde hebben wij de belofte des eeuwigen levens, gehecht aan de volmaakte gehoorzaamheid, schoon wij die in onze eigene persoon verbeurd hadden, wedergekregen in de Persoon van Christus Jezus, dewijl de belofte des levens, op de grondslag en de voorwaarde van volmaakte gehoorzaamheid, vervuld is in Hem, die deze volmaakte gehoorzaamheid in onze plaats volbracht heeft; en aan de andere zijde, is de Goddelijke waarheid gelijk ook de getrouwheid in de bedreiging van de wet, welke de dood was, verheerlijkt, voor zo verre die vervuld is in de Borg, dewijl

wij, die onder het vonnis des doods lagen in de eerste Adam, de dood ook ondergaan in de tweede Adam.

Weder mocht men vragen: *zijn dan de rechtvaardigheid en de gerechtigheid, niet benadeeld door deze Borg in onze plaats?* Neen, o neen, want zien wij op haar, als op een wrekende of vergeldende gerechtigheid, dan zijn zij openlijk in haar uiterste gestrengheid gezien in Christus Jezus, gelijk geschreven is: *"Ontwaak, o zwaard tegen mijnen Herder en tegen den Man die mijn metgezel is"* enz., Zach. 13:7. En dus is het zwaard dronken van Zijn bloed, tot een oneindige voldoening.

De vergeldende gerechtigheid is ook op het luisterrijkst verheerlijkt en gezien in het vergelden, in het rechtvaardigen en in het verlossen des zondaars door deze weg.

Het is waar, zou de gerechtigheid kunnen zeggen, Ik had van de zondaar in eigen persoon voldoening hebben kunnen eisen, maar daar Ik geen verkorting van Mijn eer dulden kan, door een Borg als deze is, die genaamd wordt: *"Immanuël, God-mens"*, Jes. 7:14, zo wordt Mijn eer en Mijn belang, door deze verwisseling van personen, geenszins verkort en verminderd, maar veeleer vergroot, want al verdoemde ik de zondaar tot in alle eeuwigheid, zo zou ik daardoor bij een eindig schepsel nooit zulk een volkomen en volmaakte voldoening verkrijgen kunnen, als ik bekomen zal door eenmaal Mijn wrekend zwaard uit te strekken tegen Hem, die van een eindeloze waardigheid is; en dus, *"behaagde het den Heere Hem te verbrijzelen,"* Jes. 53:10.

Aldus ontmoeten en omhelzen zij elkander in Hem als in de Borg, en wanneer de waarheid en de rechtvaardigheid beiden hierin een welbehagen en voldoening verkregen hebben, dan kunnen al de andere partijen niet anders, dan daarin ook overeenkomen en de een de andere liefelijk omhelzen; weder ontmoeten zij elkander in Hem, als in een slachtoffer en een offerande, *"Gode tot een welriekende reuk"*, Ef. 5:2, want *"Hij offerde Zichzelf door den eeuwigen Geest"*, Hebr. 9:14. O grote, ja voor deze eeuwige Godheid allerwaardigste offerande! Waarlijk, zij ontmoeten elkander in Hem, als een verzoening, dewijl "God Hem voorgesteld heeft tot een verzoening, door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid" enz., Rom. 3:25. Ziet Hem aldus rechtvaardig terwijl Hij barmhartigheid bewijst. Hier wordt voor verzoening hetzelfde woord gebruikt, hetwelk de zeventig overzetters vertalen in het Oude Testament als genadetroon; en het is hetzelfde woord, dat de tollenaar gebruikte, toen hij om genade smekende, zeide: *"O God, wees mij arme zondaar genadig!"*, Luk. 18:13.

Hij vestigt het oog op de genade-zetel en verzoening; het was niet enkel genade, waar hij om bad, maar genade door verzoening; hij vestigde zijn oog op het bloed der verzoening, op het offerlam Gods, zeggende: verleen mij genade, om Zijntentwil; verzoen U met mij door dat plechtige zoenmiddel. Hier is het dat de goedertierenheid en de gerechtigheid elkander ontmoeten; zij ontmoeten elkander in Hem, als een rantsoen, zie Job 33:24: *"Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale; Ik heb verzoening gevonden."*

Met één woord, zij hebben elkander ontmoet en gekust in de gekruiste Christus, Wiens dood strekte tot betaling van onze schuld, tot straf van onze zonden, tot prijs onzer verlossing en tot verkrijging van ons leven, onze vrijheid en eeuwige gelukzaligheid. Dit is alzo de plaats, waar deze heerlijke volmaaktheden Gods elkander ontmoet hebben; hier is de Persoon, in Wie zij zich allen samen gelijk en lieflijk verenigen, om aldus ten hoogste verheerlijkt te worden; de goedertierenheid, de waarheid, de gerechtigheid en de vrede hebben hierin een volkomen welgevallen; want de goedertierenheid heeft haar eis en haar begeerte verkregen en bestemt Hem voor haar

genadetroon; de waarheid is voldaan en verenigt zich in Hem, als "*de Weg, de Waarheid en het Leven*", Joh. 14:6.

De rechtvaardigheid is vergenoegd en verklaart Hem te zijn de *HEERE onze Gerechtigheid*; en de vrede is volmaakt, Hem uitroepende, als de Vorst des vredes; ja al de leden van dit gezelschap of deze ontmoeting, hebben niet alleen een welgevallen en zijn voldaan voor zichzelf in het bevorderen van hun eigene en bijzondere belangen; maar zij hebben ook een eindeloos welbehagen in elkander, omdat al de belangen van die schijnbaar strijdige partijen, zowel als de hare, volledig daardoor bevorderd zijn.

De goedertierenheid heeft een welbehagen, omdat de waarheid haar volle eis bekomen heeft; de waarheid heeft een welgevallen omdat de goedertierenheid in al haar begeerten voldaan is; de rechtvaardigheid heeft een welbehagen, omdat de vrede is uitgeroepen en de vrede, omdat de rechtvaardigheid verheerlijkt is; de goedertierenheid en de vrede juichen, omdat zij verheerlijkt zijn tot een eindeloze heerlijkheid van de waarheid en de rechtvaardigheid; en de waarheid en de rechtvaardigheid juichen, omdat zij verheerlijkt zijn tot een eindeloos genoegen van de goedertierenheid en de vrede, waarom zij elkander niet alleen ontmoeten, maar ook kussen.

Zo ziet gij hier, *waar* zij elkander ontmoeten. Dit zij genoeg ter beantwoording van deze vraag in het algemeen.

B. Wat nu in het bijzonder de *tijd der ontmoeting* aangaat, daaromtrent kan men deze volgende bijzonderheden in aanmerking nemen.

Alhoewel deze gezegende ontmoeting, een plaats gevonden hebbende, reeds achtervolgd is, zo kan men echter eigenlijk niet zeggen, dat dezelve van tijd tot tijd, of van plaats tot plaats verschoven of uitgesteld wordt, want deze vergadering wordt nooit ontbonden. Wij kunnen, - om de zwakheid van ons begrip en ons beperkt verstand, hetwelk geen rechte bevattingshebben kan van een ontmoeting, die nooit tijd gehad heeft om te ontmoeten, omdat zij, in de eeuwigheid geschied zijnde, nimmer scheiden zal, dewijl al de volmaaktheden elkander ontmoeten tot in alle eeuwigheid - wij kunnen, zeg ik, daarom geen recht besef van haar krijgen, dan alleen door haar, om zo te spreken, te verdelen in verscheidene delen, of die op te merken in verscheidene tijdperken; hieromtrent merk ik dus deze *acht* tijdperken op, die opmerkenswaardig zijn, en waarin de goedertierenheid, de vrede, de waarheid en de rechtvaardigheid elkander ontmoet en gekust hebben.

Het *eerste* tijdperk is, toen zij elkander ontmoet hebben in de raadsvergadering van het verbond der verlossing van alle eeuwigheid, vóór de grondlegging der wereld, en zelfs eer de morgensterren vrolijk juichten; toen ontmoetten de goedertierenheid en de waarheid elkander; toen kusten de rechtvaardigheid en de vrede elkander, want "*de raad des vredes zou tussen die beiden zijn*", Zach. 6:13, hebbende door de oneindige wijsheid tegelijk besloten, hoe de goedertierenheid verheerlijkt, de waarheid verklaard, de rechtvaardigheid voldaan en de vrede getroffen zou worden; dit alles in Christus Jezus, Die, volgens de inhoud van dat verbond, (waarvan het verbond der genade maar een afschrift is) "*Zijn ziel geven zou tot een offerande voor de zonde*", wanneer "*Hij zaad zien, en het welbehagen des Heeren door Zijn hand gelukkig voortgaan zou*", Jes. 53:10. Toen was het, dat die heugelijke ontmoeting allereerst in Hem besloten werd, gelijk men zien kan, Spr. 8:30,31. "*Toen was Ik een voedsterling bij Hem*", enz. en dat was van eeuwigheid, eer God de grondvesten der aarde stelde, hebbende de Heere, in al Zijn heerlijke volmaaktheden, Zijn welbehagen in Hem; want in Hem waren Zijn vermakingen met der mensenkinderen. Dit, dit was de grote ontmoeting, waarin al de tijden en plaatsen van alle volgende ontmoetingen opgesloten liggen, en waarvan al de andere bijzonderheden, die wij straks zullen melden, slechts gevolgen, en om zo te

spreken, uitvloeisels zijn; want het is een ontmoeting, welke nooit scheidt, schoon dezelve ons bij verscheidene tijdperken, als een nieuwe ontmoeting voorkomt.

Het *tweede* merkwaardige tijdperk van die onderlinge ontmoeting kan men opmerken in den hof van Eden, nadat de mens zichzelf verdorven en onderhevig gemaakt had aan het vlamdend zwaard van de Goddelijke gerechtigheid. De goedertierenheid kwam wandelen in dien hof, in het koele van de dag, en nadat het gerechtsvonniss in de hof onderzocht was, zie zo ontmoetten de goedertierenheid en de waarheid elkander, in de gelukkige uitspraak toen gegeven, te weten: "*Het zaad der vrouw zal de kop der slang vermorzelen*", Gen. 3:15. Ziedaar de rechtvaardigheid en de vrede elkander kussende wegens de rechtvaardige wrake, welke uitgevoerd zou worden over de duivel en zijn werken, om de vrede tussen God en de mens te bevorderen. Deze ontmoeting is trapsgewijze verklaard onder het oude Verbond, als ook door de wettische offeranden, welke allen samen die grote zoenofferande afschaduwden.

Het *derde* merkwaardige tijdperk is op te merken in haar wonderlijke ontmoeting te Bethlehem Efrata, bij de menswording van Christus Jezus, volgens Micha 5:1,2,3 enz.

Het *vierde* tijdperk is op te merken aan de oever van de Jordaan, toen Christus gedoopt werd, Matth. 3:13,16,17 enz.

Het *vijfde* tijdperk is haar onderlinge ontmoeting in den hof van Gethsémané, waar Christus, "*In zware strijd zijnde, grote druppelen bloeds zweette*", Luk. 22:44. Iedere druppel bloeds onder de last der wrekende gerechtigheid, was een oceaan van goedertierenheid, en terwijl Hij in de wijnpers van Gods toorn geperst werd, werd de goedertierenheid uitgeperst; geen goedertierenheid ten opzichte van Christus, want God heeft Zijn eigen Zoon niet gespaard, en zelfs toen Hij riep om genade en barmhartigheid, zeggende: "*Vader, indien het mogelijk is, zo laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan*", Matth. 26:39. Neen, o neen, zelfs toen werd Hem geen genade bewezen; want anders zou ons geen genade hebben kunnen bewezen worden; de gerechtigheid moest door Hem voldaan worden, opdat de goedertierenheid tot ons komen kon; dus ontmoeten hier de goedertierenheid en de waarheid elkander.

Het *zesde* merkwaardige tijdperk is haar ontmoeting op de berg Calvarië, op welke Christus gekruist is; het was aan het kruis van Christus, dat de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoetten en de rechtvaardigheid en de vrede elkander kusten; want daar werd al de schuld van de uitverkorenen, welke de waarheid en de gerechtigheid eisen konden, betaald tot de laatste penning toe, totdat Hij met luider stemme uitriep: "*Het is volbracht!*", Joh. 19:30. Alles volbracht hebbende, wat de wet vorderen kon, zo leed Hij tevens ook alles wat de wet dreigen kon, zodat zij geen penning meer te vorderen had; het is alles volbracht, wat de Vader in die verbondshandeling te voren bestemd had; alles is volbracht, wat in dat eeuwige vredesverdrag beloofd was; elk artikel, waarin men in de raad des vredes overeengekomen was, is volbracht en het verdrag dat Hij als met Zijn hand getekend had, heeft Hij aldaar bezegeld met Zijn bloed; in deze verschijning aan het kruis, of in deze gehoorzaamheid tot de dood, ontmoeten al Gods eigenschappen elkander, als in een middenpunt. Daarom was de berg van Calvarië veel heerlijker dan die van Sinai; want op de berg Sinai verscheen God in Zijn verschrikkelijke majesteit, doende de berg daveren en de aarde beven; maar hier op de berg Calvarië, verscheen Hij niet alleen in Zijn verschrikkelijke majesteit, maar ook in Zijn tedere barmhartigheid; hier verscheen Hij wel in Zijn schrikkelijke toorn tegen de zonde, maar tevens ook in Zijn tedere ontferming over de zondaar, en nu scheen het geschil tussen de gerechtigheid en de goedertierenheid, als in een crisis of op één punt gebracht te zijn. Hier zag men dat hachelijke tijdsgewricht, waarin al haar verscheidene eisen moesten beslist worden; en dat is met zulk een plechtigheid geschied, dat het het ganse heelal, om zo te spreken, deed beven en daveren; toen bewoog God niet alleen de aarde, maar ook de hemel. Want toen Christus, in des zondaars plaats, onder die zware

last van Gods verschrikkelijke toorn lag, toen geschiedde daar een grote aardbeving; de hemelen werden zwart; de zon verduisterde op een tijd tegen de gewone loop en de wetten der natuur aan; hetgeen zelfs een heidense wijsgeer deed uitroepen: dat, of de gesteldheid der natuur op het punt stond van gesloopt te worden, of dat de God der natuur in lijden was; en Hij was waarlijk in lijden tot den bloede, ja tot de dood toe. Ziedaar dan de eeuwig levenden God Zijn leven eindigen, om aldus een offerande te zijn voor de zonde, opdat de gerechtigheid voldaan, de goedertierenheid verheerlijkt en al eigenschappen Gods op het heerlijkst groot gemaakt mochten worden. O wonder, dat Golgotha, anders een bekkeneelplaats, op zo roemvolle wijze, een ontmoetingsplaats wordt van de Goddelijke volmaaktheden; het was een plaats van de grootste schande en versmading, doch nu door Hem, "die het kruis verdragen en de schande veracht heeft", Hebr. 12:2, tot een plaats van de luisterrijkste heerlijkheid gemaakt, want aan het kruis van Christus hebben de goedertierenheid, de waarheid, de rechtvaardigheid en de vrede elkander ontmoet en gekust; Gods volmaaktheden voegden zich daar eendrachtig samen, zodat de ene de heerlijkheid van de andere niet bezwalkte, maar des te luisterrijker deed doorstralen, dewijl zij zich op het heerlijkst vertoonden in het aangezicht van Christus, de Gekruiste, als het schoonste en blinkendste gesternte; want Hij was voorgesteld tot een verzoening, om de rechtvaardigheid en de gerechtigheid Gods, tegelijk met al Zijn andere heerlijke benamingen, te verklaren.

Het zevende opmerkelijke tijdperk is, haar ontmoeting voor de rechtbank van Gods grote gerechtshof in de hemel, binnen in het voorhangsel, *"waar de Voorloper voor ons is ingegaan, namelijk Christus Jezus"*, Hebr. 6:20. Toen Hij, aan het kruis hangende, *"het voorhangsel des tempels in tweeën gescheurd heeft, van boven tot beneden"*, Matth. 27:51, waardoor de weg gebaad werd, om in te gaan in het heilige der heiligen; en, gelijk de priesters onder de wet niet alleen gesteld waren, om de offeranden te offeren buiten het leger en daarna, in het heilige der heiligen niet zonder bloed mochten ingaan, maar met het bloed van de offeranden, om daarmee de genadetroon te besprengen, Lev. 16:14,15, *"zo is ook Christus, Zichzelf geofferd en buiten de poort geleden hebbende, ingegaan in het heiligdom, door Zijn eigen bloed"*, Hebr. 13:12 en 9:12, om aldaar te verschijnen, als onze Hogepriester, in de kracht en de waarde van hetzelfde, om daarmee de genadetroon te besprengen, en om een volkomen verzoening teweeg te brengen. Hierom worden ook de gelovigen gezegd, gekomen te zijn tot Christus Jezus, als *"tot de Middelaar des nieuwen testaments en tot het bloed der besprenging"*, Hebr. 12:24. Vraagt gij, waar is dat? In de hemel zelf, gelijk gij in de tekst zien kunt. In dit werk heeft Christus zelf, voor ons, de prijs van Zijn bloed in Gods tegenwoordigheid gebracht, Hebr. 9:24 en het aldaar betaald; door deze daad is de gerechtigheid volkomen voldaan, en daardoor hebben de goedertierenheid en de gerechtigheid elkander dadelijk ontmoet: want hierdoor heeft Christus de genadetroon Zelf overal met Zijn bloed besprengd, zowel van voren, als bovenop, gelijk de bovengemelde wet Lev. 16 vordert; de genadetroon van het oude volk was zodanig gesteld, dat hij slechts van twee zijden bezien kon worden, namelijk van voren en vanboven, gelijk een tafel, die tegen de muur staat; en dit duidde ons aan, dat, van welke kant wij op de barmhartigheid, door het geloof ook zien mochten, wij de barmhartigheid zien zouden met bloed vermengd, de goedertierenheid en de gerechtigheid elkander ontmoetende en allerlei barmhartigheid als voortkomende uit het bloed van Christus: hoge en lage barmhartigheden; hoge, van een geestelijke aard en lagere van een tijdelijke aard; want de genadetroon werd van voren en bovenop besprengd: waar men hem ook bezien kon. De offerande is aan het kruis volbracht en al de offeranden zijn daarin geëindigd; maar het bloed der verzoening moest op deze wijze, binnen in het voorhangsel gebracht worden, om een volkomen vervulling teweeg te brengen, opdat, hetgeen met bloed aan het kruis geschreven was, in de tegenwoordigheid Gods bezegeld zou worden, voor de hemelse rechtbank. Wij gaan

niet ver genoeg door het geloof, omtrent het grote werk der verlossing, zo wij Christus niet volgen van het kruis tot de rechtbank van Gods gerechtshof in de hemel, om aldaar alles bekrachtigd en verzegeld te zien binnen het voorhangsel, alwaar Zijn bloed, om zo te spreken, gesteld is, en pleit voor de rechtbank waar de goedertierenheid en de gerechtigheid elkander ontmoeten en omhelzen.

Het *achtste* en laatste merkwaardige tijdperk is op te merken in haar onderlinge ontmoeting voor de rechtbank van het geweten, zijnde Gods lagerhof, ten tijde van de dadelijke verzoening tussen God en de zondaar; want, dan "reinigt het bloed van Christus (welke, door den eeuwigen Geest, Zichzelf onstraffelijk opgeofferd heeft), het geweten", Hebr. 9:14; en het bloed der besprenging, waardoor het geweten gereinigd is van dode werken, om de levenden God te dienen, doet dan zijn reinigende kracht, door zekere inwendige inspraak in het geweten. Vraagt men, wat spreekt dit? "*Het spreekt betere dingen, dan het bloed van Abel*", Hebr. 12:24; dit laatste roept om wraak, maar het eerste om barmhartigheid en vrede, in vereniging met de waarheid, de rechtvaardigheid en de gerechtigheid. Het bloed van Christus is het cement waarmede zij samen gevoegd worden; eer dit bloed toegepast wordt, staat het geweten van een overtuigd zondaar, gelijk de berg Sinaï, geheel in vuur en vlam; donder, bliksem, rook, duisternis en vrees voor de hel en voor de wraak, omringen dan zijn ziel van alle zijden, terwijl hij door de vurige wet gedaagd wordt, om de dubbele schuld te betalen, zowel ten opzichte van haar geboden, als van haar bedreigingen, eisende een volmaakte gehoorzaamheid, op straf van de eeuwige dood en de verdoemenis. De zondaar ziet zichzelf dan, krachtens deze wet, geheel verloren en veroordeeld; maar zodra komt het bloed der besprenging niet in hem, of het spreekt betere dingen, wanneer hij verschijnt voor de rechtbank van het geweten. Immers, het is een veel beter spreker dan de wet. Wat zegt het? Het zegt: met uw verlof, o wet, gij hebt niets meer te eisen, want Christus, de Zoon Gods zelf, is gedaagd door de Goddelijke gerechtigheid, om al deze schuld te betalen, omdat Hij des zondaars Borg geworden en in zijn plaats gesteld is; Hij heeft de schuld dadelijk betaald, door het volbrengen van al de geboden der wet, en Hij heeft de straf daarop ten volle ondergaan. Hiertoe breng ik de oude Godspraken bij, namelijk: "*in de rol des boeks is van Christus geschreven; zodat Hij, wanneer de Heere geen offerande of slachtoffer begeerde, gezegd heeft: ziet Ik kom; Ik heb lust, om Uw welbehagen te doen*", Ps. 40:7-9. En verder, "*de Heere heeft al onze ongerechtigheden op Hem doen aanlopen*", Jes. 53:6; "*terwijl Hij een vloek voor ons geworden is*", Gal. 3:13; "Ja Hij, die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem", 2 Kor. 5:21. Daarom o wet, hoewel gij de waarheid en de gerechtigheid aan uw zijde hebt, zo hebben zij nochtans de goedertierenheid en de vrede ontmoet; zij hebben een overeengestemde en afgesproken zaak; zij komen eendrachtig overeen en kussen elkander, ten teken van haar volkomen overeenstemming in Christus Jezus, zodat aan al de eisen in Hem is beantwoord, terwijl al de partijen zich aldus in der gelovigen geweten ontmoeten.

Het derde, door mij voorgesteld, is, *hoe en op welke wijze zij elkander ontmoeten en kussen*. Wij moeten dat op een Gode betamelijke wijze begrijpen, want haar ontmoeting is veel verhevener, dan enige ontmoeting van heiligen, en verre boven alle ontmoeting der engelen; het is een Goddelijke ontmoeting van al de heerlijke eigenschappen Gods, waaromtrent wij deze volgende hoedanigheden zullen aanmerken:

Het is een *wonderbare en verborgene* ontmoeting, die ons verstand en begrip zeer verre te boven gaat.

Want de Naam zelfs van de Persoon, die gesteld is op deze ontmoetingsplaats, is "*Wonderlijk*", Jes. 9:5, en omdat die ontmoeting betrekking heeft op ons, zo is Zijn

Naam Immanuël, God met ons. O, hoe zeer is die ontmoeting voor ons eindig verstand onbegrijpelijk. Het is een "*verborgenheid der Godzaligheid die groot is, God is geopenbaard in het vlees*", 1 Tim. 3:16; dat wil zeggen, dat alle Goddelijke volmaaktheden elkander ontmoeten en omhelzen in die eeuwige Zoon Gods, die in zijn eigen Persoon onze menselijke natuur heeft aangenomen; in waarheid de wonderbaarlijkste ontmoeting, die ooit in hemel of op aarde is voorgevallen.

Het is een *blijde* ontmoeting.

Zij, te weten die eigenschappen, ontmoeten elkander met een eindeloos vermaak en genoegen, gelijk wij lezen: "*mijn Knecht dien Ik ondersteun, Mijn uitverkorene, in Denwelke Mijn ziel een welbehagen heeft*", Jes. 42:1.

En, gelijk Gods volmaaktheden in Christus verheerlijkt worden, zo verheugen en vermaken zij zich in Hem, want: "Jehovah heeft in Hem een welbehagen, om Zijner gerechtigheids wil." Daarom "zal ook het welbehagen des Heeren door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan; en om den arbeid Zijner ziel zal Hij het zien en verzadigd worden", Jes. 53:10, 11. Gewis, wanneer God welbehagen heeft en Christus vergenoeging, dan kan niet ene eigenschap der Goddelijke majesteit, en dus niet een lid van dit verheven gezelschap enig mishagen of ongenoegen hebben. O neen, want de Schrift zegt: "*dit is Mijn geliefde Zoon, in Wien Ik Mijn welbehagen heb*", Matth. 3:17. Mijn gerechtigheid en Mijn goedertierenheid hebben hierin een welbehagen, evenzeer als al Mijn andere eigenschappen. O, het is een hartelijke, heugelijke en blijde ontmoeting. Ach, dat al degenen die mij heden horen, een welbehagen hadden in de beschouwing daarvan, want daar is geen blijder ontmoeting dan die, welke op deze haar uitzicht heeft.

3. Het is een *heilige* ontmoeting.

Sommige ontmoetingen onder de mensen die hartelijk genoemd worden, zijn veeleer onheilige en zondige ontmoetingen; doch ziet hier een in waarheid heilige ontmoeting, waarvan de zinspreuk is: de heiligheid des Heeren. Een ontmoeting van gelukzalige mensen of van heilige engelen heeft geen gelijkenis op deze ontmoeting van de heiligste eigenschappen Gods, ter bevordering van het grote oogmerk ener oneindige heiligheid. Alle heilige ontmoetingen die er ooit geweest zijn of zijn zullen, zijn maar vruchten van deze en uitwerksels van zekere mate van heiligheid, die daaruit ontsproten zijn, dewijl alle heiligheid hier geheel uit voortvloeit; hierom ontmoeten de goedertierenheid en de waarheid elkander op een heilige wijze en de gerechtigheid en de vrede kussen elkander, heilig elkander begroetende met een heilige kus.

4. Het is een *gelukzalige* ontmoeting; alle heil en zaligheid vloeien van dezelve op ons neder.

Christus, de Plaats van deze ontmoeting, is het Middelpunt van "geestelijke en hemelse zegeningen", Ef. 1:3. Een menigte van rampzalige ontmoetingen hebben plaats gevonden, nadat de zonde in de wereld gekomen is en de zondige en onheilige gezelschappen zijn helaas ellendige en rampzalige gezelschappen; doch deze heilige ontmoeting moet een allergelukzaligste ontmoeting zijn en deze liefdekus een allerzaligste kus. Want, indien de goedertierenheid en de waarheid elkander niet ontmoet hadden, zo zouden wij God nooit ontmoet hebben; indien de rechtvaardigheid en de vrede elkander niet gekust hadden, zo zouden wij nooit één kus ontvangen hebben van de liefelijke mond van de gezegende Zoon van God, en wij zouden nooit tot de Goddelijke omhelzingen toegelaten zijn.

5. Het is een *vrije* ontmoeting: de goedertierenheid en de waarheid ontmoeten elkander vrijwillig, gelijk de rechtvaardigheid en de vrede elkander ook vrijwillig en zonder enige de minste dwang, kussen; geen beweegredenen, hoe ook genaamd, konden er ooit zijn, om God te bewegen, deze ontmoeting van eeuwigheid te doen plaats vinden; dit geschiedde "*naar Zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus, voor de tijden der eeuwen*", 2 Tim. 1:9.

De vrije, oppermachtige en loutere genade is het oorspronkelijke van deze ontmoeting; het is tevens een vrije vergadering, waarin ieder lid vrij spreken mag en de een niet valt in des anderen reden, gelijk in de gezelschappen der mensen dikwijls geschiedt, alwaar somtijds de een dit en de andere weer wat anders, verward onder elkander spreekt, gelijk blijkt uit Hand. 19:32 waar gezegd wordt: "*dat de vergadering verward was, en dat het merendeel niet wist, om wat oorzaak zij samen gekomen waren, roepende de een dit en de andere weer wat anders.*"

O neen, deze ontmoeting en dit gezelschap staan lijnrecht, zowel tegenover alle dwang en aandrijving van buiten, als tegen alle verwarring en beroering van binnen. Waar de vrije genade de heer en belegger is van de samenkomst, daar kan geen dwang plaats hebben. Waar de God van orde de grote Bestuurder is, daar wordt geen verwarring gevonden, en waar de God des vredes alles in allen is, daar kan geen twist of verdeeldheid plaats hebben.

6. Het is ook een *zeer eendrachtige* ontmoeting; welke verschillende eisen en rechten de leden van dit gezelschap ook schijnen te hebben, zo komen zij echter eendrachtig overeen in het bevorderen van elkanders eer en heerlijkheid, waarom zij ook, gelijk zij elkander onderling ontmoeten, elkander tederlijk omhelzen en kussen; daar was geen tweespalt in deze vergadering, noch enig bijzonder verschil of naijver op rang, maar een overheerlijke samenstemming met verenigde harten en handen, om elkander te verheerlijken in de weg der verlossing van een menigte van zondaren, door Christus Jezus.

Het Goddelijke wezen is onverdeeld, en gelijk er drie Getuigen zijn in de hemel, de Vader, het Woord en de Heilige Geest, Welke Drie EEN zijn, zo is het ook met de eigenschappen Gods; hoe verschillend en veel zij ons, naar ons begrip, ook mogen voorkomen, zo zijn zij nochtans onder elkander niet verdeeld, maar allen samen één, wordende haar onderlinge overeenstemming, in Christus, tot onze verlossing genoemd de veelvuldige wijsheid Gods. De veelvuldige volmaaktheden Gods ontmoeten daar elkander met één hart en met één gevoelen; ziet alzo de goedertierenheid en de gerechtigheid in elkanders armen; haar omhelzing is zo vast en onafscheidbaar, dat ze niet dan één geheel zijn, en hoewel het een voltallig gezelschap is, zo wordt daar echter geen strijd, geen tweespalt, geen verschil, of enige verdeeldheid ooit gevonden, maar alles is daar integendeel vol van harmonie, eendracht, liefde en tedere genegenheid; het is het vreedzaamste gezelschap dat er ooit zou kunnen zijn. Doch niettegenstaande dit, toch is het ook:

7. Een *bloedige* ontmoeting.

Nooit is er zulk een bloedig gezelschap in hemel of op aarde geweest en het zal er nooit zijn; de genadetroon moet met bloed besprengd zijn; de goedertierenheid kan zonder bloed zich niet uitstorten; de waarheid kan zonder bloed niet verklaard, de rechtvaardigheid zonder bloed niet voldaan en de vrede zonder bloed niet verkregen worden: "*zonder bloedstorting is er geen vergeving*", Hebr. 9:22.

Zonder hetzelve kan zich de goedertierenheid niet uitlaten, de vrede niet afgekondigd worden, want "*Christus heeft de vrede gemaakt door het bloed Zijns kruises*", Kol. 1:20.

"Gij zijt mij een bloedbruidgom", zeide eens Zippora tegen haar zoon, Exod. 4:25, maar met hoeveel meer recht mag Christus zeggen: dit is een bloedige ontmoeting voor Mij geweest! "Wie is Hij, die daar komt van Edom, met besprenkelde klederen van Bozra?" enz., Jes. 63:1. Wat is de reden, dat Zijn klederen zo met bloed besprengd zijn? Het is omdat, wanneer de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoeten, dezelve in Hem zo na tegen elkander aanpersen, dat zij het bloed als uit Zijn aderen dringen; daardoor wordt het een bloedige ontmoeting. En wanneer de rechtvaardigheid en de vrede elkander kussen, dan moet dat in Christus zijn en dus moet het zwaard der gerechtigheid Hem door het hart steken, opdat alzo die heilige lippen elkander in Zijn hart zouden ontmoeten en kussen; daardoor is het een bloedige kus geweest. Zij kussen elkander met zulk een toegenegen hart en wil, dat Christus, om zo te spreken, als tussen haar lippen verbrijzeld is, opdat Zijn bloed het cement zijn zou om haar aan elkander te hechten.

Wellicht denkt iemand, dat zulk een kus geen aangename kus is, doch "het behaagde den Heere Hem te verbrijzelen", Jes. 53:10. Zij ontmoeten elkander in een zee van bloed: dus is het een bloedige ontmoeting.

8. Het is ook een *krachtdadige* of *afdoende* ontmoeting.

Vele mensen ontmoeten elkander en komen bijeen, zonder iets van belang uit te voeren, maar het loopt dikwijls op niets uit. Maar hier ontmoeten de goedertierenheid en de waarheid elkander krachtdadig en werkzaam. Bij deze ontmoeting is alles uitgevoerd, wat de Heere God voorgenomen had te doen, en alles verricht, wat Zijn eer en heerlijkheid, alsmede de zaligheid der mensen vereist en aangaat; haar onderlinge ontmoeting is haar onderlinge werking tot volmaaktheid, want de Heere God is een Rotssteen, Wiens werk volkomen is. Haar ontmoeting is tot haar onderlinge opbouw: "*want ik heb gezegd, Uwe goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden; in de hemelen zelf hebt Gij Uwe waarheid bevestigd*", Ps. 89:3. Daar vindt men de goedertierenheid en de waarheid beiden gebouwd, zijnde de grondslag van dat gebouw in Christus gelegd, gelijk wij zien Ps. 89:4: "*Ik heb een verbond gemaakt met Mijnen Uitverkorene*", enz.

9. Het is een *onverwachte* ontmoeting: zij is boven alle verwachting van engelen en mensen geschied.

Dat enige vrienden en beminden elkander ontmoeten en begroeten, dat is niet zeer vreemd of wonderbaar, maar dat men partijen en tegenstanders elkander vriendelijk ziet ontmoeten, dat is onverwacht en der verwondering waardig. Hoe zou men ooit kunnen denken of verwachten, te zullen zien, dat licht en duisternis, liefde en haat, leven en dood elkander ontmoeten zouden? En evenwel is het, bij vergelijking gesproken, hier het geval, want de goedertierenheid, de waarheid, de rechtvaardigheid en de vrede, deze Goddelijke eigenschappen zijn, ten onzen opzichte, tegenstrijdige en tegenover elkander gestelde eigenschappen, want de taal der waarheid en gerechtigheid is dood en verdoemelijk, en de taal der goedertierenheid en des vredes is leven en zaligheid voor de zondaar; en wanneer hij zich, op aandrang van de Goddelijke gerechtigheid, tot de dood toe vervolgd ziet en de waarheid Gods zich tegen hem verbindt, o, hoe onverwacht is dan de onderlinge ontmoeting van de barmhartigheid, de vrede, de gerechtigheid en de waarheid, en men alsdan de vervolging ziet stuiten, volgens de belofte van het evangelie, tot eer van deze schijnbaar tegenovergestelde partijen, zeggende: "*bevrijdt zijn ziel, dat hij in het verderf niet nederdale. Ik heb verzoening gevonden*", Job 33:24, waardoor al het oneffene vereffend is en alle schijnstrijdigheden weggenomen zijn, boven aller verwachting en tot verbazing van alle geschapen wezens; geen wonder dan, dat de arme ziel, bij de ontdekking van deze ontmoeting, uitroept: Is dit de wijze der

mensen o Heere! Wie is U gelijk! *"Ja niemand is er gelijk God, o Jeschurun, die op de hemel vaart tot uwe hulp en met Zijne hoogheid tot op de bovenste wolken"*, Deut. 33:26.

10. Het is een *eeuwige en onverbreekelijke* ontmoeting.

Andere ontmoetingen en gezelschappen verwisselen van tijd tot tijd en van plaats tot plaats; zij moeten allen eens weder scheiden, en wanneer zij scheiden, komen zij somtijds nooit weer bijeen; ja allen die hier bijeen gekomen zijn, moeten weder scheiden en met de tijd komen zij nooit weer bij elkander, gelijk sommigen van degenen die in het verleden jaar ook hier vergaderd waren, reeds voor eeuwig gescheiden zijn.

Maar de ontmoeting van de goedertierenheid, de waarheid, de rechtvaardigheid en de vrede scheidt nimmermeer, maar duurt van eeuwigheid tot eeuwigheid; haar onderlinge ontmoeting is een eeuwige en onveranderlijke ontmoeting en kussing; zij is gelijk God, zonder begin, zonder einde en zonder opvolging; wat ooit begin, voortgang of aanwas verkregen heeft, ten opzichte van deszelfs openbaring aan ons, zo is nochtans deze ontmoeting op zichzelf altijd dezelfde in Christus Jezus, Welke "gisteren en heden Dezelfde is, tot in alle eeuwigheid", Hebr. 13:6, zonder enige verandering of schaduw van omkering zijnde; die vergadering wordt nooit opgeschort; het is een altoosdurende vergadering, die nooit verbroken kan worden, in welke zij elkander kussen tot in alle eeuwigheid, *"want Zijn goedertierenheid duurt tot in eeuwigheid, en Zijn gerechtigheid tot in alle geslachten. Op het woord der waarheid zal Hij voorspoedig rijden; de grootheid dezer heerschappij en des vredes zal geen einde hebben; Ik heb gezegd: Uwe goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden, en in de hemelen zelve hebt Gij Uwe waarheid bevestigd"*, Ps. 45, Ps. 89, enz.

Wat is de zin van al deze uitdrukkingen? Het is alsof de ene eigenschap Gods tot de andere zeide: O, de zonden der mensen brengen ons allen, om zo te spreken, als in een tweestrijd; en het ganse schepsel weet geen middel om God te verzoenen of om enig zondaar te behouden; maar ziet, wij hebben elkander ontmoet in de gerechtigheid van Christus, als het rantsoen, de verzoening en het enige zoenmiddel; en omdat wij elkander omhelsd hebben ten behoeve van sommige arme, ellendige zondaars, zo zullen onze armen, die nu vast ineen gesloten zijn, ook nimmer weder scheiden. De goedertierenheid en de waarheid hebben elkander ontmoet, zeggende: wij zullen nimmer scheiden. De rechtvaardigheid en de vrede hebben elkander gekust, zeggende: wij zullen nooit verdeeld zijn, en onze omhelzingen zullen nimmer eindigen; dood noch leven, hel noch duivel, ja de zonde zelfs zal ons nimmer scheiden; het is een verdrag tussen ons, een Goddelijk huwelijk.

Zij hebben elkander ontmoet door een eeuwig verbond; het verdrag is bezegeld met een eeuwige kus en de knoop is gelegd in de eeuwige rechtvaardigheid, welke de band is dier eenheid, namelijk Christus; want *"Mijn verbond zal met Hem vast blijven"*, Ps. 89:29, alwaar gij tevens zien kunt, hoe dit eeuwige verbond in Christus bevestigd is: *"gerechtigheid en gerichte zijn de woningen of de vastheid Uws troons"*, gelijk men het vertalen kan, "en goedertierenheid en waarheid gaan voor Uw aanschijn henen", vs. 15. En vs. 22 en 25: *"Met Wien Mijne hand vast blijven zal; ook zal Hem Mijn arm versterken en Mijne getrouwheid en goedertierenheid zullen met Hem zijn."* En vs. 29: *"Ik zal Hem Mijn goedertierenheid in eeuwigheid houden"*, enz.

Dus is het een eeuwige ontmoeting.

Het vierde, door mij voorgesteld was: *waarom, of om welke reden* zij elkander ontmoet en gekust hebben; waarom zijn de volmaaktheden van die volzalige God zo eendrachtig

overeen gekomen en wat is de reden dat zij elkander zo plechtig, zo heugelijk en zo liefelijk ontmoet hebben?

Die ontmoeting moet waarlijk edele en verhevene beginselen en uitzichten gehad hebben; doch voor het tegenwoordige zal ik u slechts deze vier zaken, welke bij deze grote vergadering besloten zijn, voorstellen:

I. Zij ontmoeten elkander, om de middelen te beramen, waardoor de eer en de heerlijkheid Gods op het luisterrijkst bevorderd zouden worden.

Dit hemels parlement vergaderde, tot beraming van de middelen en wegen, om de grootste mate van lof, prijs en heerlijkheid aan de kroon des hemels, aan de Vader, de Zoon en de Heilige Geest en aan al de heerlijke eigenschappen van de grote en eeuwiglevende God toe te brengen; deze eigenschappen verenigen zich eendrachtig, om zich op het alleruitnemendst te verheerlijken en groot te maken; zij ontmoeten en kussen elkander daarom, opdat de ene de andere moge verheerlijken; dus was de ere Gods het eerste en het laatste oogmerk dezer ontmoeting.

Want wat is het voorname doel van de mens anders, dan om God te verheerlijken en Hem voor eeuwig te genieten? Wat is het voorname oogmerk Gods anders, dan Zichzelf in al Zijn volmaaktheden groot te maken en tot in alle eeuwigheid te genieten? Maar hoe verheerlijkt zich God op het luisterrijkst? Dat geschiedt in Christus, de plaats der ontmoeting dier Goddelijke volmaaktheden, met betrekking tot *"onze verlossing, tot prijs der heerlijkheid Zijner genade, door welke Hij ons begenadigd heeft in den Geliefde"*, Ef. 1:6.

En hoe geniet Hij Zichzelf op het heugelijkst? Dat geschiedt ook al in Christus, gelijk wij lezen, Jes. 42:1: *"Ziet Mijn Knecht, Mijn Uitverkorene, in Wien Mijn ziel een welbehagen heeft."* *"Ik was dagelijks Zijn vermaking"*, zegt Christus, *"terwijl Mijn vermakingen zijn met der mensenkinderen"*, Spr. 8:31.

Zij ontmoeten elkander, om aldus elkander een kroon van eer en heerlijkheid op het hoofd te zetten; Adams zonde en weerspanningheid, uw zonde, o man of vrouw, wie gij ook zijt, als ook mijn zonde (o, dat Godonterende kwaad der zonde!), had de kroon der heerlijkheid, om zo te spreken, van het hoofd des groten, eeuwigen en onsterfelijken Konings afgerukt, in het slijk geworpen en met vuil en drek bezoedeld; maar zie hier, hoe deze Goddelijke eigenschappen elkander ontmoeten, om die kroon weder op te vatten, het vuil en drek, door de zonde op dezelve gebracht, weder van haar af te wissen en nog daarenboven enige schitterende gesteenten voor eeuwig aan haar te hechten, om die dan alzo weder op het hoofd van haar Opperkoning te plaatsen, tot de hoogste lof, roem en prijs Zijner goedertierenheid, gerechtigheid, waarheid, rechtvaardigheid, genade, liefde, heiligheid, wijsheid en van al Zijn andere uitnemendheden; opdat mensen en engelen zingen mogen en uitroepen: *Ere zij God in de hoogste hemelen*, enz.; opdat al de heiligen een heilig akkoord van lof mochten maken en aanheffen, tot eer en verhoging van de ontmoeting der goedertierenheid, der waarheid, der rechtvaardigheid en van de vrede, zingende uit Ps. 89:15, *"gerechtigheid en gerichte zijn de vastheid Uws troons; goedertierenheid en waarheid gaan voor Uw aanschijn henen"*; en, opdat elke heilige in het bijzonder mocht opzingen uit Ps. 57:10,11: *"Ik zal U loven onder de volkeren, o Heere! Ik zal U psalmzingen onder de natiën; want Uwe goedertierenheid is groot tot aan de hemelen en Uwe waarheid tot aan de bovenste wolken."*

Zij ontmoeten elkander, om een kroon van heerlijkheid te zetten op het hoofd van Christus Jezus, Hebr. 2:9, in Wien zij elkander ontmoeten. Deze vergadering is samengeroepen tot de kroning van de enige en eeuwige Zoon Gods, want: *"Zichzelven vernederd hebbende tot de dood, ja tot de dood des kruises, zo heeft Hem God uitermate verhoogd en een Naam gegeven boven alle namen, opdat in de Naam van Jezus alle knieën buigen zouden dergenen, die in de hemel, op de aarde en onder de aarde zijn; en*

opdat alle tongen belijden zouden, dat Jezus Christus de Heere zij tot heerlijkheid Gods des Vaders." Fil. 2:8,10,11.

Christus heeft de Vader verheerlijkt en daarom heeft ook de Vader Hem verheerlijkt, gelijk wij lezen, Joh. 13:31,32: "Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt en God is in Hem verheerlijkt; en indien God in Hem verheerlijkt is, zo zal God Hem ook verheerlijken in Zichzelve", enz. "Want die Mij eren", zegt Hij, "die zal Ik eren", enz., 1 Sam. 2:30. Waar heeft dit in de hoogste volmaaktheid ooit anders plaats gehad, dan in Christus Jezus? God is door Hem ten hoogste verheerlijkt en daarom is Hij ook door God ten hoogste verheerlijkt. Amen, het zij zo, en het zal zo zijn!

Om die reden is in die ontmoeting ook opgesloten, dat al de heiligen Hem zullen verheerlijken; om die reden is dat koninklijke bevel tot hen uitgegaan: *"dewijl Hij uw Heer is, zo buigt u voor Hem neder"*, Ps. 45:12. Gelijk wij hen ook daarin bedrijvig vinden, Openb. 5:9, zeggende: *"Gij zijt waardig dat boek te nemen en zijn zegelen te openen; want Gij zijt geslacht en hebt ons Gode gekocht met uw bloed"*, enz.

Het is ook besloten bij die vergadering, dat al de engelen Gods Hem zullen verheerlijken; vandaar het bevel, dat al de engelen Gods Hem aanbidden; gelijk wij zien, dat zij doen, Openb. 5:11,12, alwaar wij lezen: *"en ik hoorde een stem van vele engelen rondom de troon, enz. en hun getal was tienduizend maal tienduizend, en duizend maal duizend, zeggende met een grote stem: het Lam dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, de rijkdom, de wijsheid, de sterkte, de eer, de heerlijkheid en de dankzegging."* Het is ook bij deze vergadering besloten, dat al de schepselen in de hemel, op de aarde en in de zee, Hem zouden verheerlijken, gelijk wij zien vs. 13.

Eindelijk, de zondige schepselen hier op aarde, gelijk gij en ik, zouden Hem nooit verheerlijkt of Zijn heerlijkheid aanschouwd hebben, ware het in deze luisterrijke vergadering niet besloten geworden, dat de Heilige Geest, God gelijk in macht en heerlijkheid met de Vader en de Zoon, op de aarde zou gezonden worden om Hem te verheerlijken, Joh. 16:14, *"Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal het uit het Mijne nemen en het u verkondigen."*

Och, dat de Geest Gods op deze dag iets van Christus onder ons ontdekte! Iets van Zijn genade, van Zijn volheid en van Zijn rechtvaardigheid, om Hem aldus groot te maken en om Hem boven alles heerlijk aan u voor te stellen. Nu, wij vertrouwen, dat gij van de zalige vruchten dier overheerlijke ontmoeting, wel iets zult ondervonden hebben, want het grote oogmerk derzelve is, om God in Christus te verheerlijken door de Geest. Zij ontmoeten elkander om alles te beramen, wat betrekking heeft op de heerlijkheid van de Vader, in de Zoon, door de Heilige Geest; zij ontmoeten elkander, om over haar eigen heerlijkheid in Christus te beraadslagen, opdat de goedertierenheid en de waarheid in Hem verheerlijkt zou worden.

II. Zij ontmoeten elkander, om haar eigen werk te beramen en om het grote doel van de heerlijkheid Gods en van Zijn volmaaktheden te bevorderen; zij ontmoeten elkander geenszins om ledig te zijn en niets uit te voeren. O neen, integendeel, om elk voor zich haar eigen werk, haar eigen bezigheid te beramen. Gelijk Christus eens tot Zijn moeder sprak, toen Hij zeide: *"wat is het, dat gij Mij gezocht hebt; wist gij niet, dat Ik zijn moet in de dingen Mijns Vaders?"*, Luk. 2:49. Zo mag ik hier ook zeggen, dat de eigenschappen Gods elkander ontmoeten, om werkzaam te zijn in de dingen Gods.

Vraagt gij: wat zijn dat voor dingen en welk werk behoort tot elk van dezelve in het bijzonder? Ik antwoord, dat de *goedertierenheid en de waarheid* elkander ontmoeten, om samen, als gezanten, gezonden te worden; *"want God zal Zijn goedertierenheid en*

waarheid zenden", Ps. 57:4; Zijn goedertierenheid, om de belofte van het evangelie te vervullen en Zijn waarheid om dezelve gestand te doen.

Dus ontmoeten de goedertierenheid en de waarheid elkander, om uitgezonden te worden op zekere genaderijke tocht en wel in het bijzonder, om als geleidsters en volgsters te zijn van het overblijfsel, dat God voorbeschikt heeft ten eeuwigen leven. Eensdeels om als geleidsters te zijn, waarom de psalmist uitroept: Ps. 43:3, 4: "*Zend Uw licht en Uwe waarheid, dat die mij leiden; dat zij mij brengen tot de berg Uwer heiligheid en tot Uwe woningen, en dat ik inga tot Gods altaar, tot de God der blijdschap mijner verheuging*", enz. Ziedaar de wonderlijke bezigheid van de goedertierenheid en de waarheid; als ook het werk, waartoe zij uitgezonden worden, namelijk, om de blinde zielen genadiglijk te leiden tot God, in Christus; ten anderen strekken zij niet alleen om geleidsters, maar ook om volgsters te zijn, zie dat Ps. 23:6: "*Immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen, al de dagen mijns levens.*"

Indien een kind Gods, onder enige verzoeking zijnde, door de goedertierenheid en de waarheid niet geleid wil worden, en wanneer het zich van haar, als zijn geleidster schijnt te willen onttrekken, zo zal dat kind haar nochtans niet verhinderen kunnen, dat zij zijn volgsters zijn; het moge voor een tijd van Gods weg afdwalen, maar de goedertierenheid zal het volgen en op zijn tijd weder terecht brengen; en wanneer zij het volgt, zo is zij altijd vergezeld van de waarheid.

Wat dunkt u van dit wonder? De goedertierenheid en de waarheid ontmoeten elkander, om samen voort te gaan, en om u, o gelovigen, als uw schildknapen, te volgen langs al de bijzondere wegen van uw reis door deze grote en rulle woestijn. Want de goedertierenheid en de waarheid zullen u volgen al de dagen uws levens. Het is het voornamelijk werk, waarom de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoet hebben, te weten, om als geleidsters en volgsters gezonden te worden voor de arme en uitverkoren zondaren, totdat zij eenmaal buiten alle gevaar zijn en aangeland in het land van Immanuël, waar de heerlijkheid woont, Ps. 61:7,8.

Maar wanneer de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoet zijn, om aldus hun werk te verrichten, zo hebben de *rechtvaardigheid en de vrede* elkander gekust, om ook het hare te volbrengen. Vraagt gij: Wat is haar werk? Dit vindt gij in het laatste vers van onze Psalm: "*De gerechtigheid zal voor Zijn aangezicht henen gaan en Hij zal ze zetten op de weg Zijner voetstappen.*" De Goddelijke rechtvaardigheid, zich openbarende in Christus Jezus, de Zon der gerechtigheid, gaat voor Hem henen, om Zijn weg te bereiden en om ons tot God en tot onze plicht te brengen; en zekerlijk, wanneer de rechtvaardigheid voorgaat, dan zal de vrede volgen; want de vrucht der gerechtigheid, (zowel der toegerekende, als der uitgestorte) zal vrede zijn.

Hier ziet gij dus het werk der gerechtigheid en des vredes elkander kussen, om deze gezegende uitwerkselen in hare orde uit te werken; wij merken haar in onze tekst aan als Goddelijke volmaaktheden; en in die orde van werking, leidt de rechtvaardigheid de voorhoede, en de vrede volgt de achterhoede.

III Deze eigenschappen komen eendrachtig overeen en ontmoeten en kussen elkander, opdat zij, bij hun ontmoeting beramen zouden om sommige rampzalige ontmoetingen en ongelukkige gezelschappen te doen scheiden en opdat droevige en zondige ontmoetingen verbroken zouden worden; ziet dit Jes. 28:15, alwaar een droevige ontmoeting en overeenstemming gevonden wordt, daar sommigen zeiden: "*wij hebben een verbond met de dood gemaakt en een voorzichtig verdrag met de hel*", Jes. 28:15. Maar is het aldus ook niet gesteld met alle mensen van natuur? Hoe is dat droevige en rampzalige gezelschap echter gescheiden? Men vindt dit vers 16 en 17: "*Ziet Ik leg een grondsteen in Sion, een beproefde steen, een kostelijke hoeksteen, die*

wel vast gevestigd is", enz. *"En Ik zal het gericht stellen naar het richtsnoer en de gerechtigheid naar het paslood."* Wanneer nu het gericht en de rechtvaardigheid elkander genadiglijk ontmoeten in Christus Jezus, die vaste grondsteen, wat zal daar de uitwerking dan van zijn? Ziet dat aldaar in het vervolg: *"de hagel zal de toevlucht der leugen wegvagen en ulieder verbond met de dood zal teniet gedaan worden en uw voorzichtig verdrag met de hel, zal niet bestaan."*

Welk een treurig gezicht dit ook zijn moge voor de verachters van Christus, zo is het niettemin een allerheugelijkst gezicht voor alle uitverkorenen Gods, welke een oprechte roeping en begeerte hebben om de Heere Jezus aan te hangen; ja hier is een grondslag voor het geloof gelegd voor al degenen die deze blijde stem horen, namelijk, dat, welke zondige en rampzalige ontmoetingen en samenspanningen er ook mogen gevonden worden tussen de hel, de dood en hen, zij allen echter niet zullen kunnen bestaan voor dat verheven gezelschap, dat bijeen gekomen is en besloten heeft om de strijdige ontmoetingen, die zich tegen hen verzetten, te verbreken en te scheiden.

Daar zijn vele droevige verbintenissen, welke door deze gezegende verbintenis gescheiden worden en geen derzelve kan verbroken worden, dan door deze zalige ontmoeting.

Vervolgens is er ook een droevige verbintenis van de zondaar met *de wet*, welke de grondslag is van die droevige verbintenis tussen hem en zijn zonde. Want, wanneer de verbintenis tussen hem en de wet verbroken is, dan is ook de verbintenis tussen hem en de zonde verbroken, volgens Rom. 6:14: *"De zonde zal over u niet heersen, want gij zijt niet onder de wet maar onder de genade."* De onderlinge ontmoeting van de goedertierenheid en de waarheid en de wederzijdse kussing van de rechtvaardigheid en de vrede, in Christus Jezus, is het wezenlijkste, het merg, de kern van het verbond der genade, en het is niet alleen deze gezegende ontmoeting, welke de verbintenis tussen de zondaar en de wet en tussen de zondaar en zijn zonde verbreekt, aanschouw toch eens het overheerlijke oogmerk dier ontmoeting!

Zij is geschied opdat gij gescheiden zoudt worden van uw rampzalige maatschappij; van nature hebt gij en de duivel elkander ontmoet; gij zijt zijn slaaf geworden, en het is uit kracht van deze ontmoeting in Christus, dat gij van hem gescheiden wordt, volgens de belofte, dat *"het zaad der vrouw de slang den kop vermorzelen zal"*, Gen. 3:15.

De wereld en gij hadden elkander ontmoet en gij schiept vermaak in uw Goddeloze gezelschappen, of anders waart gij geheel gerust of in uw wereldse beslommingen als verzonken. O het is het geloof in die ontmoeting, hetgeen u daar los van maakt; want *"dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk het geloof."* De vloek Gods en gij hebben elkander ontmoet en gij ligt daar onder, zo lang, tot gij door het geloof in deze ontmoeting ziet *"dat Christus een vloek voor u geworden is"*, Gal. 3:13.

Deze ontmoeting heeft tot oogmerk, om al deze en dergelijke rampzalige ontmoetingen te verbreken, daar deze eigenschappen elkander in de heerlijkste verbintenis ontmoeten om al de knopen, welke de duivel gemaakt had, voor eeuwig los te maken en te verbreken.

IV. Deze heerlijke eigenschappen Gods komen eendrachtig overeen en ontmoeten en kussen elkander, *om vele zalige ontmoetingen in de tijd teweeg te brengen*, als ook, om vele gezegende verbintenissen te verwekken.

Deze schijnbaar strijdige eigenschappen ontmoeten elkander ook eendrachtig, opdat strijdige en onverzoenlijke dingen elkander eendrachtig ontmoeten en kussen zouden, hetzij dezelve wezenlijk of in schijn tegen elkander strijden.

Vooreerst, daar zijn wezenlijke strijdigheden, welke krachtens deze heerlijke ontmoeting, elkander eendrachtig ontmoeten, en wel in het bijzonder deze zes.

1. Deze schijnbaar strijdige eigenschappen ontmoeten elkander eendrachtig, opdat strijdige naturen elkander ontmoeten zouden, te weten, opdat God en de mens elkander, ontmoeten en omhelzen zouden. Daar zijn tweeërlei ontmoetingen tussen God en de mens, welke door dezelve beraamd zijn: De ene is tussen God en de mens in de persoonlijke vereniging der twee naturen van Christus onze Immanuël, God-mens, in één Persoon; dit is die grote verborgenheid der Godzaligheid: *"God is geopenbaard in het vlees"* enz., 1 Tim. 3:16, en dit is de grondslag van al de andere zalige en genaderijke ontmoetingen tussen God en ons. De tweede is de ontmoeting tussen God en de mens, bestaande in de geestelijke vereniging tussen Christus en Zijn leden, in een verborgen Persoon, door de band des Geestes, want *"die Hem aanhangt, is één geest met Hem"*, 1 Kor. 6:17, en deze vereniging is de grondslag van alle geestelijke gemeenschap met God. Wij waren niet alleen wegens onze natuur, voor zover wij schepselen zijn, op een oneindige afstand van God, maar ook, wat ons leven betreft, oneindig van Hem gescheiden, voor zover wij schuldig en zondaren waren; maar Gods eigenschappen ontmoeten en kussen elkander in Christus, opdat God en mens elkander weder in een nauwe en geestelijke gemeenschap ontmoeten en kussen zouden, door een zoete en geestelijke vereniging. Welke geestelijke gemeenschap met de Heere gij op deze dag ook mag genoten hebben, zo vloeit dezelve geheel en al uit deze heerlijke ontmoeting der Goddelijke eigenschappen in Christus voort, en deze vereniging en gemeenschap is waarlijk een ontmoeting van strijdige naturen. God wordt mens en neemt onze natuur aan, ons deelgenoten Zijner Goddelijke natuur makende, enz.
2. Zij ontmoeten en kussen elkander, opdat strijdige willen elkander ontmoeten en omhelzen zouden. Gods wil en de onze staan lijnrecht tegenover elkander; dit is waarlijk een deel van het voorgaande, want onze wil is de grootste sterkte van onze verdorven natuur, welke zich stelt tegen God, en tegen Zijn wil; want *"wij waren vijanden Gods, en Zijner wet niet onderworpen en wij kunnen ook niet"*, Rom. 8:7. Hoe wordt nu deze wil met Gods wil verzoend en verenigd? Dat geschiedt alleen door Christus Jezus, in Wie de Goddelijke volmaaktheden elkander ontmoeten, want *"Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag Uwer heirkraft"* enz., Ps. 110:3.
3. Zij ontmoeten en kussen elkander, opdat strijdige personen, Joden en heidenen, mensen die elkander vijandig waren en haatten, elkander weder ontmoeten zouden; opdat Joden en heidenen elkander ontmoeten en opdat mensen, in tweedracht onder elkander, weder bevriend zouden worden; hierom wordt gezegd van Hem, in wien Gods eigenschappen elkander ontmoeten: *"Hij is onze vrede, die deze beiden één gemaakt heeft, en de middelmuur des afscheidsels verbroken hebbende, heeft Hij de vijandschap in Zijn vlees teniet gemaakt"*, Ef. 2:14,15. Zo iets de vijandschap tussen God en de mens teniet gemaakt heeft, zo is het dit geweest.
4. Zij ontmoeten en kussen elkander, opdat strijdige luchtstreken elkander ontmoeten zouden; ik meen hemel en aarde, dat is de strijdende en de triomferende kerk. Hemel en aarde waren in vijandschap tegen elkander wegens de zonde; maar nu ontmoeten, in Christus de heiligen in de hemel en de heiligen op de aarde elkander, waarom wij ook gezegd worden, gekomen te zijn tot de algemene vergadering en de gemeente der eerstgeborenen, die in de hemel opgeschreven zijn en tot de geesten der volmaakt rechtvaardigen, enz. Al de gelovigen worden dus gezegd, gekomen te zijn *"tot de berg Sion, enz. en tot het hemels Jeruzalem"*, Hebr. 12:22,23. Ja, in Christus ontmoeten de engelen in de

hemel en de mensen op de aarde elkander, waarom de gelovigen vervolgens ook gezegd worden: *"gekomen te zijn tot de vele duizenden der engelen", terwijl "de engel des Heeren Zich legerd rondom hen"*, enz. Ps. 34:8. Ja alles in hemel en op aarde ontmoet en kust elkander in Christus. De plaats dezer ontmoeting, zie dezelve in Col. 1:20: *"En, dat Hij door Hem vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises, alle dingen verzoenen zou tot Zichzelve, hetzij de dingen die op aarde, hetzij de dingen die in de hemelen zijn."* Ziet, hoe na deze ontmoeting, in onze tekst, hemel en aarde gezegd worden elkander te ontmoeten, in het volgende vers: *"De waarheid zal uit de aarde spruiten en de gerechtigheid zal van de hemel nederzien"*, waaromtrent ik mij nu niet verder zal ophouden.

5. Zij ontmoeten en kussen elkander, opdat strijdige verbonden elkander ontmoeten en omhelzen zouden, namelijk het verbond der werken en der genade in Christus die de ontmoetingsplaats is dezer Goddelijke volmaaktheden. Deze twee verbonden leggen, om zo te spreken, de handen in elkander; het verbond der werken eist volmaakte gehoorzaamheid en, verbroken zijnde, volkomene voldoening; en, ziet, de gehoorzaamheid van Christus Jezus beantwoordt die beiden. Gods genadeverbond, ons toegedeeld, is juist Christus' voldoening aan het verbond der werken voor ons, en dus ontmoeten en kussen zij elkander in Hem, want: *"Hij is het einde der wet, tot rechtvaardigheid voor een iegelijk die gelooft"*, Rom. 10:4.
6. Eindelijk ontmoeten en kussen deze schijnstrijdige eigenschappen elkander, opdat strijdige gedachten elkander ontmoeten en omhelzen zouden; hoe strijdig dezelve zijn, kan men zien, Jes. 55:8,9: *"Mijne gedachten zijn niet uwe gedachten, noch uwe wegen Mijne wegen; want, gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, alzo zijn Mijne wegen hoger dan uwe wegen, en Mijne gedachten dan uwe gedachten."* Sommigen hebben vermete gedachten, dewijl zij alleen zien op Gods barmhartigheid, denkende dat God Zich zekerlijk wel over hen ontfermen zal, schoon zij geheel vreemd zijn aan Christus. Dit zijn gedachten, gans strijdig met die van God, die geen gedachten heeft, om Zich op die wijze over iemand te ontfermen. Anderen hebben wanhopige gedachten, dewijl zij alleen en wel voornamelijk zien op Gods gerechtigheid, en zo zijn dan ook hun gedachten, wanneer zij zeggen: zou God over zulk één als ik ben, Zich willen ontfermen? Immers kan Hij, volgens Zijn rechtvaardigheid, zulk één als ik ben, niet behouden. Deze gedachten zijn ook gans strijdig met Gods gedachten, want: *"Mijn gedachten zijn niet uwe gedachten"*, Jes. 55:8,9. Hoe zullen nu deze strijdige gedachten elkander ontmoeten? Welaan, laat iemand maar eens zijn oog slaan en zien hoe de goedertierenheid en waarheid elkander in Christus ontmoeten en wederkerig kussen op een wijze, gelijk men God in Christus aanschouwt, de wereld met Zichzelf verzoenende. Indien uw gedachten recht vergeestelijkt zijn, om te kunnen onderscheiden hoe de goedertierenheid zich uitstort door een offerande welke aan de Goddelijke gerechtigheid voldoet, dan zullen Gods gedachten en de uwe elkander ook welhaast ontmoeten en kussen.

Dus ontmoeten de Goddelijke eigenschappen elkander eenparig, opdat gans strijdige dingen elkander ontmoeten zouden; deze heerlijke ontmoeting legt dus de grondslag van al deze zalige ontmoetingen.

Ten tweede; daar zijn *schijnstrijdigheden*, die elkander eendrachtig ontmoeten, krachtens deze bovengemelde heerlijke ontmoeting.

1. Deze schijnbaar strijdige Goddelijke volmaaktheden ontmoeten en kussen elkander eendrachtig, opdat verscheidene schijnbaar strijdige wegen der voorzienigheid elkander ontmoeten zouden. Daar zijn harde en zachte wegen der voorzienigheid, en

daar zijn tegenheden en vertroosting, welke de gelovigen te beurt vallen; hier is een weg van de voorzienigheid, welke met de beloften overeenkomt, en daar weder een, welke lijnrecht tegen deze schijnt te strijden: *"Hoe zullen deze twee samen wandelen?"* Amos 3:3. O ja, zij ontmoeten en omhelzen elkander in Christus de plaats dezer ontmoeting; want *"alle dingen werken mede ten goede, degenen die God liefhebben en die naar Zijn voornemen geroepen zijn"*, Rom. 8:28. Hierom zien wij somtijds licht en duisternis elkander ontmoeten op de weg der gelovigen; ziet Zach. 14:6,7, alwaar wij lezen van een tijd, die *"noch dag noch nacht zijn zou, maar een enige dag, die de Heere bekend zou zijn, enz. wanneer er niet zou zijn het kostelijke licht en de dikke duisternis, maar ten tijde des avonds zou het licht zijn."* Daar is een avondduisternis, zich vermengende met het morgenlicht; hierdoor hebben beiden gelegenheid om van goedertierenheid en gericht te zingen, omdat zij elkander ontmoeten en kussen en medewerken ten goede; zie het kruis en de kroon aldus elkander ontmoeten.

2. Zij ontmoeten en kussen elkander, opdat schijnstrijdige begeerten elkander ontmoeten en omhelzen zouden. Terwijl de goedertierenheid het leven begeert en de gerechtigheid onze dood, zo zijn deze alleen verzoend in Christus, in Wie de goedertierenheid, de waarheid, de rechtvaardigheid en de vrede elkander kussen en omhelzen. Maar zien wij op onze eigen begeerten ten opzichte van de heerlijkheid Gods en onze zaligheid, zo zouden waarlijk noch mensen, noch engelen ooit bevatten of vinden kunnen, hoe deze tweërlei begeerten verzoend zouden kunnen worden, wanneer de goedertierenheid en de waarheid elkander niet ontmoet en gekust hadden. Want de eer van Gods rechtvaardigheid en waarheid, ten opzichte van de bedreiging der wet, scheen met niets minder, dan met onze gehele ondergang voldaan te kunnen zijn, en derhalve in het begeren van Gods eer, zou een begeren opgesloten liggen van onze eigen verdoemenis; bijgevolg zouden wij, door het begeren van onze zaligheid, ook tevens begeerd hebben God te onteren. Maar nu heeft deze gezegende beraming van de oneindige wijsheid uitgevonden en ons doen zien hoe deze twee niet alleen verzoend, maar ook onafscheidbaar van elkander geworden zijn, *"hebbende God den Heere Christus voorgesteld tot een verzoening, door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid door de vergeving der zonden"*, enz. Rom. 3:25.
3. Zij ontmoeten en omhelzen elkander, opdat schijnstrijdige deugden elkander ontmoeten en omhelzen zouden, bijvoorbeeld de eerbied en het vertrouwen. Hoe zullen de vrees en de eerbied het geloof en het vertrouwen ontmoeten? Immers, de waarheid en de rechtvaardigheid hebben elkander ontmoet en daarom behoorde ons dat billijk met vrees en ontzag te vervullen. Maar de goedertierenheid en de vrede staan ook bij de rechtbank, en daarom mogen het geloof en een heilig vertrouwen ook vrijmoedig intreden; *"want wij hebben vrijmoedigheid, om in te gaan in het heiligdom, door het bloed van Christus"*, Hebr. 10:19.
4. Zij ontmoeten en omhelzen ook elkander, opdat schijnstrijdige plichten elkander ontmoeten zouden. Gebeden en lofzangen schijnen in sommige opzichten met elkander te strijden. Want gebeden onderstellen dat onze behoeften groot zijn, waarom zouden wij anders bidden? Lofzangen onderstellen dat onze genieting groot is, want waarom zouden wij anders de Heere loven? Wel, de waarheid en de rechtvaardigheid, die ontzaggelijke eigenschappen bij de gemelde ontmoeting tegenwoordig zijnde, zeggen dat wij niets hebben in onszelf en dat wij derhalve bidden moeten; maar de goedertierenheid en de vrede zeggen ook dat wij van alles genoegzaam hebben in Christus en dat wij daarvoor danken moeten. Vernedering en roem schijnen twee tegenstrijdige plichten te zijn; maar de bovengemelde schijnbaar strijdige eigenschappen Gods, elkander ontmoetende, doen ook deze plichten

elkander ontmoeten en omhelzen. Wanneer de waarheid en de rechtvaardigheid vergezelschap zijn van de goedertierenheid en de vrede, dan is vernedering onze plicht, doch wanneer de goedertierenheid en de vrede vergezelschap zijn van de waarheid en de rechtvaardigheid, dan is danken en roemen onze plicht, doch *"die roemt, roeme in de Heere"*, 1 Kor. 1:31.

5. Zij ontmoeten en omhelzen elkander ook, opdat schijnbaar strijdige bevindingen elkander ontmoeten, omhelzen en zich verzoenen zouden, schoon zij anders onverzoenlijk schijnen. Daar zijn treurige en daar zijn verademende bevindingen, o daar ontmoet ons somtijds een treurige bevinding van een beschuldigend geweten, van een krachtige verdorvenheid, of van een heersende verzoeking. Kan dat ooit overeen gebracht worden met de bevinding van een heilige vrede, vergeving en overwinning? O ja, hier is de grond gelegd tot verzoening van deze strijdigheden. Indien de gerechtigheid en de goedertierenheid elkander ontmoet hebben, dan kan ook een schuldig geweten en een genadetroon elkander ontmoeten; ook kan een grenzeloze verdorvenheid een verzoenend en reinigend bloed ontmoeten, gelijk dat in het geval van de psalmist geschiedde, zoals wij zien, Ps. 65:4: *"Ongerechte dingen hadden de overhand over mij, doch onze overtredingen verzoent Gij."* De droevige ondervinding van des Vaders toorn of het gevoel der Goddelijke wraak, kan een zoete ondervinding ontmoeten van het gevoel der Goddelijke liefde en gunst; want de goedertierenheid en de gerechtigheid hebben elkander ontmoet, Jes. 54:7,8. De droevige bevinding van angstvallige gedachten kan wel eens de zoete ondervinding van geestelijke vertroosting ontmoeten en daarin als wegzinken; doch dewijl de waarheid en de gerechtigheid, de goedertierenheid en de vrede ontmoet hebben, zo zijn deze beiden David de man naar Gods hart ook ontmoet. toen hij zeide: *"als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, hebben Uwe vertroosting mijn ziel verkwikt"*, Ps. 94:19. Vraagt men, is dan zulk een droevige ontmoeting bestaanbaar met het deelhebben aan Christus? Ik antwoord, dat in Christus zowel verschrikkelijke, als beminnelijke eigenschappen elkander ontmoeten en daarom is het niet vreemd, dat de droevigste en de heugelijkste bevindingen elkander in u ontmoeten, zodat zij evenwel bestaanbaar zijn met de staat van een gelovige in Christus. De ontzaggelijke gerechtigheid en de beminnelijke goedertierenheid elkander te zien ontmoeten in een welriekende offerande is een veel groter wonder dan uw droevigste en heugelijkste bevindingen elkander te zien ontmoeten in Christus, om een halleluja uit te galmen en uit te roepen: prijst den Heere! enz. en de vorige ontmoeting is de oorzaak van deze.
6. Zij ontmoeten en omhelzen elkander, opdat schijnbaar strijdige schriftuurplaatsen elkander ontmoeten en omhelzen zouden. Want, hoe zal men Exod. 34:7: *"Hij zal den schuldige geenszins onschuldig houden"*, of den zondaar rechtvaardigen", kunnen overeenbrengen met Rom. 4:5, waar gezegd wordt, *"dat het God is, die den Goddeloze rechtvaardigt?"* Hoe kunnen deze twee strijdigheden elkander ontmoeten? Wel, de goedertierenheid en de waarheid hebben elkander in Christus ontmoet, om een verdrag te sluiten, zodat er een rantsoen gevonden en een verzoening voorgesteld is. Op deze wijze kunnen deze schijnbaar strijdige schriftuurplaatsen elkander ontmoeten en kussen, namelijk: Zal Hij den schuldige geenszins onschuldig houden zonder een rantsoen of verzoening? Welnu, het rantsoen is gevonden en de verzoening voorgesteld, dus kan en zal Hij ook, op die grond, de Goddeloze rechtvaardigen, zeggende: *"Bevrijd zijn ziel van het graf, Ik heb verzoening gevonden."* Dus kan God de zondaar rechtvaardigen, en in deze handeling rechtvaardig zijn; dewijl Hij hem in Christus door het geloof inlijft, Rom. 3:25, 26. Hier ziet gij de redenen van deze ontmoeting. Met één woord, zij ontmoeten elkander, om uit het grootste kwaad het grootste goed te doen

voortkomen en uit de diepste ellende de hoogste gelukzaligheid, tot roem en prijs van al Zijn heerlijke eigenschappen.

TOEPASSING

Het *vijfde* en laatste was de toepassing, om enige gevolgen hieruit af te leiden.

Hebben wij nu gezien, dat, in de verlossing des zondaars, door Christus Jezus, de heerlijke eigenschappen en volmaaktheden Gods, zo eendrachtig zich verenigen en elkander omhelzen, zo moeten wij hieruit ook leren:

1. Welk een verschrikkelijk kwaad de zonde is, welke al de eigenschappen Gods, om zo te spreken, in strijd en de ganse wereld in rep en roer, ja alles uit zijn stand en zijn orde gerukt heeft. Hemel en aarde, en alles wat daarin is, heeft zij tweedrachtig gemaakt tegen elkander.

Kleine gedachten van de zonde te hebben, is geringe gedachten te hebben van die heerlijke ontmoeting der Goddelijke eigenschappen, welke elkander ontmoet hebben, om die weerspanning te verbreken en om orde te stellen op die verschrikkelijke opstand tegen de hemel. O, wat is de verlossing van een zondaar een grote zaak! Eer dezelve plaats kon hebben en stand grijpen, moest die grote en Goddelijke vergadering bijeen geroepen en al de onteerde eigenschappen Gods behoorlijk in haar eer hersteld worden; de gerechtigheid moest voldaan, de waarheid verdedigd en de rechtvaardigheid verklaard worden. En opdat dit alles plaats hebben zou, moest er een Borg zijn, namelijk God in onze natuur; Hem moest de schuld toegerekend en onzer aller ongerechtigheid op Hem gelegd worden; Hij moest een bloedig treurspel vertonen, totdat Hij onder de last des eindeloze toorns in de dood neerzank.

2. Hieruit kunnen wij verder ook leren, welk een wonderlijk en heerlijk Persoon onze Heere Jezus Christus is, in Wie zo vele wonderen elkander ontmoeten; want in Hem is het, dat de goedertierenheid, de waarheid, de rechtvaardigheid en de vrede elkander ontmoeten en kussen.

Hier komen al de verhevene eigenschappen der Goddelijke natuur, op de heerlijkste wijze bij elkander; hier ziet men het schitterende gesternte van al de Goddelijke eigenschappen in Hem uitblinken, en elke ster volbrengt haar loop in haar kring. In Hem ziet men de luisterrijkste glorie en de uitnemendste glans van Gods genade en liefde, als ook de ganse Drie-eenheid zich verenigen, opdat iedere Persoon Zijn eigen deel, en iedere eigenschap haar eigen werk daaromtrent verrichten zou, alsook opdat Christus "*het Beeld des onzienlijken Gods*", Col. 1:15, tot een heerlijk schouwtoneel verstrekken zou, waarop mensen en engelen de glans en de luister van dit verdrag aanschouwen mochten, want "*Hij is het afschijnsel van des Vaders heerlijkheid, en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid*", Hebr. 1:3. Hier is die grote verborgenheid der Godzaligheid: "*God is geopenbaard in het vlees*", enz., 1 Tim. 3:16, dewijl al Zijn eigenschappen elkander ontmoeten en kussen in onze Immanuël, God-mens.

Twee dingen ontmoeten ons in Christus, welke Hem met recht wonderbaar maken. Het ene is, dat al onze zonden in Hem elkander ontmoeten, opdat Hij veroordeeld zou worden, volgens Jes. 53:6: "*De Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen*"; het tweede is, dat al Gods eigenschappen elkander in Hem ontmoeten, opdat zij in Hem zouden verheerlijkt worden. Waarlijk, daar is geen zaligmakende of voldoende kennis van enige eigenschap Gods, dan die, welke in Christus plaats gehad heeft. Te zien, dat God een goedertieren, rechtvaardig, waarachtig en heilig God is, dat is geen zaligmakend zo min als voldoende gezicht, wanneer wij deze eigenschappen Gods niet tot onze verlossing en zaligheid elkander zien ontmoeten in Christus Jezus; en dit recht door het geloof te zien, is Gods heerlijkheid te zien in het aangezicht van

Christus Jezus. Op die wijze zien wij de heerlijkheid der Goddelijke gerechtigheid en genade.

Men vraagt wellicht: Wat is vergevende barmhartigheid? Niets anders, dan Gods vrijmachtige en genadige aanneming van de zondaar, op de voldoening van Zijn gerechtigheid in het bloed van Christus, ook is er geen ontdekking of aanbieding van barmhartigheid, dan die, welke haar uitzicht heeft op de voldoening van de gerechtigheid, overeenkomstig met Gods heerlijkheid; de goedertierenheid kan ons niet voorkomen als zaligmakende, dan wanneer zij de gerechtigheid in Christus ontmoet.

Verder zien wij ook de heerlijkheid van de Goddelijke waarheid doorstralen in de vervulling van al derzelves bedreigingen en beloften. De oorspronkelijke bedreiging, waaruit al de andere voortvloeien, Gen. 2:17: *"Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven"*, zijnde bekrachtigd met een vloek, want: *"Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen in de wet geschreven is"*, Gal. 3:10, is volmaakt in Hem vervuld en de waarheid Gods daarin verklaard tot onze zaligheid, dewijl Hij *"den dood voor ons gesmaakt heeft, en een vloek voor ons geworden is"*, Gal. 3:13, zo, dat in elke bedreiging de waarheid Gods verheerlijkt is. En wat aangaat Zijn beloften *"die zijn allen ja en amen in Christus Jezus, Gode tot heerlijkheid door ons"*, 2 Kor. 1:20.

Op gelijke wijze zijn al de andere eigenschappen Gods groot gemaakt en verheerlijkt in Christus tot onze zaligheid; en daarom, toen Hij van Zijn Vader begeerde *"dat Hij Zijn Naam verheerlijken zou"*, Joh. 12:28, dat is, Zijn natuur, Zijn eigenschappen en Zijn volmaaktheden omtrent het werk der verlossing, waarmede Hij bezig was groot maken, toen werd Hem terstond van de hemel geantwoord: *"Ik heb Hem verheerlijkt en Ik zal Hem wederom verheerlijken"*, Joh. 12:28, dat is, Ik zal Mijn eigenschappen op het heerlijkst in Hem doen uitblinken.

3. Hieruit zien wij ook, het onderscheid tussen de wet en het evangelie. Een groot onderscheid tussen die beiden vindt men hierin, dat de zondaar in de wet welke hij overtreden heeft, de waarheid tegen zich mag zien opstaan en de rechtvaardigheid tegen hem gewapend, doch geenszins de vrede, gepaard met de rechtvaardigheid.

Gerechtigheid zonder goedertierenheid en oorlog zonder vrede is voor de zondaar de zinspreuk van de wet; want de waarheid en de rechtvaardigheid mogen elkander daarin ontmoeten, de goedertierenheid en de vrede nochtans niet; derhalve is de taal der wet tot al degenen, die onder haar en nog buiten Christus zijn: Geen goedertierenheid en geen vrede; maar de toorn Gods, de wrake Gods en de vloek Gods rusten op hem, zo zeker en gewis, als God een God van waarheid en rechtvaardigheid is.

Zie daar wat de wet doet; in het evangelie echter komen de goedertierenheid en de vrede elkander tegemoet en gaan met al de schijnbaar strijdige partijen een onderling verdrag aan, tot de hoogste heerlijkheid Gods en tot de grootste gelukzaligheid des zondaars, dat verdrag met een kus van oneindig welbehagen bezegelende, zodat het ganse begrip van het evangelie is, dat de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoeten en de gerechtigheid en de vrede elkander kussen.

4. Hieruit kunnen wij ook zien, wat de oorspronkelijke bron en grondslag is van alle ware gemeenschap en vriendschap tussen God en de mens.

Deze heerlijke ontmoeting is de grondslag van al de andere zalige ontmoetingen; de gemeenschap met God en een heilrijke ontmoeting van Hem is een stroom welke uit die bron voortkomt. Nooit zouden wij God hebben kunnen ontmoeten, nooit zouden wij een vriendelijke kus of een omhelzing in de armen Zijner genade en liefde verkregen hebben, indien deze Goddelijke ontmoeting de weg daartoe niet gebaad had.

De vriendschap met de mens of de gemeenschap der heiligen is een kleine stroom, die uit de bron voortvloeit. Wanneer de heiligen elkander ontmoeten in gebeden en

lofzangen, onder de invloed des Geestes en onder de druppelen des hemels, of wanneer hun harten ontbranden van liefde tot God en tot elkander in Hem, vanwaar komt dat? Van niets anders dan van een vurige kool van het ware altaar, Christus Jezus, die onder hen geworpen is; Hij toch is dat Altaar, waarop al de Goddelijke eigenschappen elkander ontmoeten en kussen; hierom wordt de ware gemeenschap met God en met al de heiligen, beide verklaard in en door Christus te zijn; zie dat Joh. 1:3: *"Hetgeen wij gezien en gehoord hebben, dat verkondigen wij u, opdat ook gij gemeenschap met ons zoudt hebben en deze onze gemeenschap ook zij met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus."*

De overeenstemming dier Goddelijke eigenschappen in Christus is de bron en oorsprong van al de overeenstemming der heiligen. De weinige eendracht, welke in onze dagen onder hen gevonden wordt en de zeldzaamheid van hun gemeenzame en heilige ontmoetingen spruiten uit het kleine geloof in dit hemelse en Goddelijke gezelschap voort. Want al de heiligen welke daarvan een levendig inzicht gekregen hebben, moeten noodzakelijk verlangen, ook elkander te ontmoeten en met de armen van een onderlinge liefde te omhelzen.

5. Hieruit blijkt ook de boosheid van de zonde van het ongeloof, welks grote doel en werk het is om de eendracht van deze Goddelijke volmaaktheden te verbreken en het uiterste te doen, om, ware het mogelijk, dat heerlijke gezelschap te scheiden, scheidende aldus, hetgeen God samen gevoegd heeft, en zeggende in hun kracht: zij hebben elkander niet ontmoet en hebben elkander niet gekust. Dit kunnen wij duidelijk bespeuren in het ongeloof van zorgeloze, zowel als van ontwaakte zondaren.

Ziet het in het ongeloof van zorgeloze zondaren, die de waarheid en de rechtvaardigheid uit het gezelschap of de ontmoeting houden, wanneer zij zeggen: God is een barmhartig God en *"wij zullen vrede hebben, schoon wij wandelen naar het goeddunken onzes harten, doende de dronkenen tot de dorstigen"*, Deut. 29:19.

Dus stellen zij hope op Gods goedertierenheid en genade, en zij spreken bij zichzelf van vrede, terwijl zij het oog nooit vestigen op de waarheid en de gerechtigheid Gods, noch hoe het gezag daarvan gestaafd en de eer daarvan hersteld zal worden.

En daarom, gelijk het geloof gezegd wordt ons te bezegelen, dat God waarachtig of een God der waarheid is, zo wordt het ongeloof gezegd *"God tot een leugenaar te maken"*, 1 Joh. 5:10, en dat de goedertierenheid en de waarheid elkander nooit ontmoet hebben.

Ons in te beelden dat God ons barmhartig zal zijn, zo lang Zijn rechtvaardigheid en gerechtigheid nog onvoldaan zijn, dat is God tot een leugenaar maken, en even alsof men zeide, dat de rechtvaardigheid en de vrede elkander nooit ontmoet hebben.

Op die wijze dan bant het ongeloof van zorgeloze zondaren de waarheid en de rechtvaardigheid als uit het gezelschap, en aan de andere zijde houdt het ongeloof van een ontwaakte zondaar de goedertierenheid en de vrede ook uit het gezelschap, wanneer hij zegt: O, Hij is een God van waarheid en hoe zal Hij barmhartigheid bewijzen aan zulk een als ik ben? Hij is een God van een ontzaggelijke gerechtigheid en rechtvaardigheid, hoe zal Hij Zich met mij laten bevrienden?

Wat zegt dit anders, dan dat de goedertierenheid en de vrede, de waarheid en gerechtigheid niet ontmoet hebben? Dus maakt men God hier ook al tot een leugenaar en men scheidt wat God in het evangelie verklaard heeft samengevoegd te zijn.

Zie daar de boosheid van het ongeloof, hetwelk die heerlijke ontmoeting verbreekt en niet wil toelaten, dat zij elkander kussen. De verwaande zondaar wil niet, dat God de eer heeft van Zijn waarheid en rechtvaardigheid; de wanhopige zondaar gunt Hem de eer niet van Zijn goedertierenheid en genade, en beiden stemmen zij overeen met de duivel, om deze heerlijke ontmoeting te verbreken.

Maar ach, mocht de kracht van dezelve, in Christus eens nederdalen op de arme en zondige ontmoeting van dit huis, om al uw ongeloof eens geheel te verbreken, opdat wij zien mogen en ondervinden, dat de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoeten en de rechtvaardigheid en de vrede elkander kussen.

6. Hieruit zien wij ook, die vaste en edele grondslag van de vrijmoedigheid en het vertrouwen des geloofs in en op Christus *"in Wien wij de vrijmoedigheid hebben en de toegang met het vertrouwen, door het geloof aan Hem"*, Ef. 3:12.

Hier vinden wij een antwoord op al de tegenwerpingen van het ongeloof en wantrouwen, waarvan een der voornaamste is, wanneer het ongeloof zegt: O, zou ik, arm en verdoemenswaardig zondaar, de belofte van de goedertierenheid en de vrede, in het evangelie aangeboden, mogen aangrijpen, wanneer ik op de grote ordonnantie van de Goddelijke bedreiging de blik vestig, die van de waarheid en gerechtigheid Gods bevel ontvangen heeft, om met donder en bliksem tegen mij uit te varen, zeggende: Geen goedertierenheid, geen vrede; Hij, die u gemaakt heeft, wil Zich over u niet ontfermen, want de *"godelozen, zegt de Heere, hebben geen vrede"*, Jes. 48:22.

De goedertierenheid en de vrede, zegt het ongeloof, kunnen, ten opzichte van de beloften, voor mij immers niet plaats hebben, dewijl de waarheid en de gerechtigheid haar lijnrecht in de weg staan, gelijk *"het vlammeende lemmer eens zwaards, hetwelk zich omkeert om de weg te bewaren van de boom des levens"*, Gen. 3:24.

Doch het geloof zegt integendeel, dat de belofte en de bedreiging elkander ontmoet en gekust hebben in Christus Jezus; de goedertierenheid en de gerechtigheid hebben elkander, ten opzichte van de belofte en de bedreiging, ontmoet en zijn overeengekomen in Hem, in Wie al de beloften ja en amen zijn, en in Wie al de bedreigingen, met het uitstorten van Zijn hartebloed, volkomen zijn uitgevoerd; waarom wij dan ook *"de vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom, door Zijn bloed op een versen en levendigen weg, welke Hij ons heeft ingewijd door het voorhangsel, dat is, door Zijn eigen vlees"*, Hebr. 10:19,20. *Daarom "laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs"*, enz., vs. 22.

O, welk een vaste grond is dat tot vrijmoedigheid en tot een verzekerd vertrouwen des geloofs, met een bijzondere toepassing op mij, niettegenstaande die bedreiging.

De bedreiging heeft niets meer op mij te zeggen, zegt het geloof, want Christus heeft daarmede gesproken en haar verstomd, latende haar zonder spraak en adem liggen, zonder haar enige beweging jegens mij meer over te laten.

De gelovigen mogen duizenden van twijfelingen hebben, zolang het ongeloof nog in hen leeft, maar zodra het dierbare geloof weder hun hart heeft ingenomen en daarin post gevat, dan zal dit dezelve wel schier geheel verdrijven, doch wanneer het ongeloof eenmaal de eendracht der Goddelijke eigenschappen, in Christus Jezus, van die ontmoeting komt uitsluiten, zo zullen er niet dan gedurige twijfelingen aan Gods gunst en Zijn goedertierenheid ontstaan kunnen; maar wanneer het geloof een recht gezicht krijgt van haar eendracht, en wanneer het haar in Christus elkander ziet ontmoeten en kussen, dan zal er ook, naar de mate des geloofs, de mate ener heilige vrijmoedigheid, vertrouwen en verzekering van Gods gunst, goedertierenheid en genade, in Christus, met een bijzondere toepassing op de gelovige, in de plaats komen. Scheidt het ongeloof maar af van het geloof, dan zal er niet één twijfeling in het hart meer overblijven; het ongeloof verwekt al de twijfelingen, die in een gelovige opkomen, en zijn geloof heeft daar geen deel aan.

Het algemene, twijfelachtige geloof der Rooms gezinden is geen geloof, waarom het ook geen wonder is, dat onze voorvaders hetzelfde in ons nationaal verbond hebben afgezworen. Ziet hier dan de zekere grond en het vaste fundament, waarop het geloof rust, namelijk de onderlinge ontmoeting en de omhelzing der Goddelijke

eigenschappen, in Christus Jezus. Indien gij door ongeloof die ontmoeting verbreekt en scheidt, dan is al uw vertrouwen verbroken en al uw vrede met God teniet; maar houdt gij dezelve verenigd in het oog, door het geloof in Christus, dan hebt gij vrijmoedigheid, vertrouwen en een vrije toegang op die grondslag, ja dan ontmoeten en kussen God, in Christus en gij elkander.

7. Hieruit kunnen wij ook, tot onderzoek en beproeving leren, wat het beste kenteken van een gelovige in Christus is.

Beproeft het eens nauwkeurig hieraan: Welk gezicht hebt gij gekregen van de heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Christus Jezus en van de eigenschappen Gods, elkander in Hem ontmoetende en omhelzende. Hebt gij de heerlijkheid en de kracht dier gelukzalige ontmoeting ooit gezien en in u gevoeld?

Vooreerst, hebt gij derzelver heerlijkheid gezien, toen gij op zekere tijd de eigenschappen Gods, wegens uw zondige weerspanning tegen Hem, tegen u gewapend zag, en de waarheid Gods het vonnis der wet uitsprekende, als ook Zijn rechtvaardigheid en gerechtigheid gereed, om de straf der zonde u op te leggen en de vloek en de wrake uit te voeren? Heeft dit u ooit wanhopig gemaakt omtrent de goedertierenheid en de genade, zonder voor u langer enige hoop of verwachting over te houden, om door de werken der wet de vrede met God te verkrijgen? Hebt gij daarop een gezicht gekregen van de eendrachtige ontmoeting dier Goddelijke eigenschappen, in Christus Jezus, als de Borg, het Offer, het Rantsoen en de Verzoening, in Wie de waarheid en de getrouwheid van God vervuld en Zijn rechtvaardigheid en gerechtigheid voldaan zijn, alsook, in Wie de goedertierenheid en de vrede zich verenigd hebben, zonder enige andere eigenschap in God enigszins te benadelen?

Heeft niets uw gemoed kunnen voldoen, dan een levendig gezicht van de ontmoeting van de goedertierenheid en de gerechtigheid, blijkbaar in de dood van Christus Jezus en het kussen van elkander in Zijn Middelaarsbediening?

Is daarenboven God u ook op die wijze ontmoet en uw hart vervrolijkt geworden door het kussen en omhelzen van die wonderbare uitvinding Godewaardig en u ten hoogste dierbaar?

Zegt, hebt gij Zijne heerlijkheid op die wijze aanschouwd? Dan verklaar ik u, in de naam Gods, een gelovige in Christus te zijn, want God, die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Christus Jezus", 2 Kor. 4:6.

Christus en gij ontmoeten en kusten dan elkander, hetzij dat zulks geschiedde ten tijde, toen gij eerst rechtgelovig werd, toen gij u tot Hem wendde en de toevlucht tot Hem nam; hetzij ten tijde van Zijn nadere openbaring aan uw ziel, toen de Heere, na een vroegere verberging Zijnerzijds of een smartelijke afwijking van uw zijde, het deksel of het voorhangsel als van terzijde wegnam en u weder enige glans Zijner heerlijkheid deed aanschouwen; hetzij dat het geschiedde door een zekere stem van genade zoetelijk en krachtdadig werkzaam in uw hart, welke uw verstand verlichtte om deze eendrachtige ontmoeting gelovig op te merken en te beschouwen; of anders door het besprengen van uw geweten met enige zoete druppelen bloeds, waardoor die ontmoeting aan elkander verknocht is.

Hebt gij deze heerlijkheid gezien, hetzij in een verborgen plaats, of in een openbare bijeenkomst? Op de marktplaats van het evangelie, waar die heerlijke ontmoeting verkondigd is, of aan deze heilige gemeenschapstafel, waar dezelve verzegeld is? Het is alles hetzelfde, dat was voor u reeds een begonnen hemel.

Ten tweede, hebt gij op die wijze de kracht zowel in u gevoeld, wanneer gij de heerlijkheid van die eendrachtige ontmoeting der Goddelijke eigenschappen in Christus gezien hebt? Gelijk wij lezen: 2 Kor. 3:18: *"Wij allen, met ongedekten aangezichte, de heerlijkheid des Heeren, als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest."* Gewisselijk, wanneer gij deze heerlijkheid recht gezien hebt, zo hebt gij ook iets van derzelve kracht gevoeld, door u veranderd te zien van heerlijkheid tot heerlijkheid, enz. Weliswaar, velen die enige ontdekking van deze heerlijkheid des Heeren verkregen hebben, kunnen somtijds niet geloven, dat zij de heiligende kracht daarvan waarlijk gevoeld en ondervonden hebben, hetwelk hen somtijds wel eens in een diepte van kleinmoedigheid brengt; doch het is zeker, dat degenen die niet geheiligd of heilig gemaakt zijn, in alle opzichten duidelijk te kennen geven dat zij deze heerlijkheid des Heeren nog nooit gezien hebben, want de ontmoeting dier eigenschappen brengt gewisselijk ook een ontmoeting van deugden teweeg in de persoon, welke dezelve op een zaligmakende wijze aanschouwt. Doch men moet ook weten dat die kracht hier op aarde nooit volkomen zal ondervonden worden, totdat die heerlijkheid eens volmaakt in de hemel zal aanschouwd worden: *"alwaar wij Hem zullen gelijk zijn, want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is"*, 1 Joh. 3:2.

Daarom, indien gij uzelf niet genoegzaam beproeven of beoordelen kunt aan een volmaakte heiligheid, zo beoordeelt en beproeft u tenminste aan derzelve ware beginselen. De hervormende en heiligende kracht van dezelve is reeds in u werkzaam, begenadigden, hoewel gij dit somtijds nog niet recht onderscheiden kunt; maar opdat gij door genade iets van dezelve zou kunnen zien, zo vergunt mij u eens te vragen, wat het is, dat u in het verborgen somtijds zo doet worstelen tegen de zonde. Is dat niet een zekere soort van heiligende kracht in u?

Wat doet u somtijds u tot in het stof vernederen, wegens de overheersing van de zonde? Wat doet u dikwijls uw zondige en onheilige staat zo bewenen? Wat doet u zo zeer verlangen en zuchten naar een heilige overwinning over en ontslagen zijn van de zonde? Wat maakt u somtijds zo blij wegens enige overwinning over uw verdorvenheid wanneer zij eens heerlijk doorstraalt? Wat doet uw hart opstaan tegen de zonde? En wanneer deze eens de overhand heeft, wat maakt u dan zo onvergenoegd en wat doet u dan zo onrustig en buiten uw element zijn, totdat de Heere weder in genade tot u komt, en gij opnieuw gedoopt zijt in de Jordaan van het bloed des Lams? Gij bewijst immers nooit genade aan uw zondige lusten, en nooit voelt gij uw hart in vrede onder hen; maar gij roept steeds om wraak daar tegen; welnu, dat is juist de heiligende kracht, uit dat gezicht der heerlijkheid Gods uit Christus Jezus voortvloeiende, in Wie de goedertierenheid, de vrede, de waarheid en de rechtvaardigheid elkander ontmoeten.

O gelovigen, indien gij te eniger tijd valt of struikelt, is dat dan niet even als het struikelen van een paard, dat u wel eens des te sneller doet voortlopen, zodat gij somtijds meer nut van een val krijgt, dan een natuurlijk mens van honderd plichten, dewijl het u des te nederiger, te omzichtiger en te afhankelijker maakt. Uit dit alles blijkt dus zonneklaar hoe gebrekkig uw heiligmaking ook zij, dat gij, de heerlijkheid Gods aanschouwd hebbende, naar hetzelfde beeld veranderd zijt van heerlijkheid tot heerlijkheid, enz. en dat gij de heerlijkheid gezien en de kracht van de eendrachtige ontmoeting dier Goddelijke eigenschappen, in Christus gevoeld en ondervonden hebt.

Maar vervolgens

8. Kunnen wij hieruit ook zien, de oorzaak en de grond van schrik en vrees voor alle onchristelijke en ongelovige zielen, welke nooit de heerlijkheid gezien of de kracht van die eendrachtige ontmoeting ondervonden hebben en die nog geheel zorgeloos daaromtrent blijven leven.

Doch wat zal ik zeggen? *"Indien ons evangelie bedekt is, zo is het bedekt in degenen die verloren gaan in dewelke de God dezer eeuw de zinnen verblind heeft, namelijk der ongelovigen, opdat hen niet bestrale de verlichting des evangelies der heerlijkheid van Christus"*, 2 Kor. 4:3,4. Het kan zijn, dat gij u vermetel, op Gods goedertierenheid verlaat, terwijl uw ogen nog verblind zijn, zodat gij de waarheid der bedreigingen, welke tot uw last liggen, niet ziet; daarom lasteraar, denk niet dat God een God zal zijn van goedertierenheid alleen, maar ook een God der waarheid; dat Zijn goedertierenheid nooit op iemand toegepast zal worden, tenzij Zijn waarheid ook behouden blijft. Het moge zijn, dat gij tot uzelf van vrede spreekt, zeggende: *ik zal vrede hebben*, enz. terwijl gij nog in de duisternis wandelt, en gij niet ziet, hoe het bevredigd zijn met God, bestaan kan met Zijn rechtvaardigheid in het oefenen van wraak over de zonde. Denkt gij, verwaande, dat God een God van vrede zijn zal en ook niet een God van rechtvaardigheid? Dan zij u bekend, in des Heeren Naam o zondige en ongelovige ellendige, dat gelijk er geen goedertierenheid voor u te verwachten is, tot ontoring van Gods waarheid, er ook geen vrede voor u zijn zal, tot ontoring van Zijn rechtvaardigheid.

Gij verwacht goedertierenheid en vrede, afgescheiden van de waarheid en de rechtvaardigheid, daarom zal de goedertierenheid en de vrede tot u niet genaken en de waarheid zal met de rechtvaardigheid u in woede en met wraak ontmoeten.

Uw valse hoop op de goedertierenheid en de vrede maakt u goedertieren jegens uw lusten en vreedzaam omtrent uw afgoden, maar de waarheid en rechtvaardigheid Gods, welke gij van de ontmoeting afzondert, zullen de goedertierenheid en de vrede tot in eeuwigheid voor uw ogen verbergen.

De gerechtigheid zal in plaats van de goedertierenheid en de oorlog in plaats van de vrede u volgen, want de waarheid en de gerechtigheid zullen haar oordeel tegen u uitvoeren, wegens het misbruiken van de goedertierenheid en de vrede. En zolang gij in uw ongeloof de onderlinge ontmoeting en kussing van die eigenschappen in Christus niet ziet of dezelve goedkeurt, zolang zeg ik, als het met u zodanig gesteld is, zolang kunt gij de Heere niet ontmoeten; gij moogt Zijn volk ontmoeten onder de bediening, of aan het avondmaal, doch de Heere en gij ontmoeten elkander nimmer; integendeel, gij hebt een ander gezelschap: de duivel en gij ontmoeten elkander; uw lusten en gij ontmoeten elkander; de wereld en gij ontmoeten elkander en gij kust de een den ander; de wet en gij hebben elkander ontmoet en haar vloeken en gij omhelzen elkander.

Maar omdat gij de schrikkelijke vloeken en bedreigingen waaronder gij ligt, niet recht bemerkt, zo bedenk dat de dood en gij eerlang elkander eens ontmoeten zullen. Zijn koude armen en gij zullen elkander eens omhelzen en indien dit evangelie voor u bedekt blijft, dan zal na dezen, de hel en gij elkander ontmoeten en de vlammen der Goddelijke wrake en gij zult elkander ontmoeten tot in alle eeuwigheid, als wanneer de zinspreuk, op de deur van uw hel geschreven zal zijn: Aanschouw de wraak der waarheid en der gerechtigheid wegens het misbruik van de goedertierenheid en de vrede.

Laat dit verschrikkelijke woord toch eens diep in uw geweten dringen, genadeloze, onchristelijke en ongelovige ziel welke nog nooit de heerlijkheid van deze zalige ontmoeting gezien of de kracht derzelve gevoeld hebt, en die tot heden, evenals Gallio u geen dezer dingen hebt aangetrokken.

Maar aan de andere zijde,

9. Kunnen wij, uit deze leer, ook de grond van ware vertroosting voor alle ware gelovigen in Christus zien, welke die heerlijkheid gezien en de kracht van deze Goddelijke ontmoeting in Hem gevoeld en ondervonden hebben.

Deze leer is even troostrijk voor u als verschrikkelijk voor alle onbegenadigden.

Kunt gij voor God betuigen, dat de gemelde kentekenen door u ondervonden zijn, zo kan ik u ook verzekeren, dat al de vertroosting welke uit die heerlijke ontmoeting in Christus voortvloeien, u toebehoren en dat *"de Heere u een sterke vertroosting toezegt en schenkt, welke de toevlucht genomen hebt, om der voorgestelde hoop vast te houden"*, Hebr. 6:18. Want de stad uwer toevlucht, waarheen gij gevloeden zijt, is het middenpunt van die ontmoeting of bijeenkomst waar zij elkander eendrachtig kussen.

Maar gelovigen, gij mag in duisterheid somtijds eens vragen: welk belang heb ik bij haar onderlinge ontmoeting en kussing? Ik antwoord: zij ontmoeten elkander om uwentwille en zij kussen elkander uit liefde tot u. Want daar was nooit enig wezenlijk verschil onder haar, maar al die schijnstrijd was om uwentwil en hoe zij verheerlijkt zouden worden in uw verlossing. En toen de oneindige wijsheid het rantsoen vond en tevens de weg langs welke allen in uw eeuwige gelukzaligheid konden verheerlijkt worden, zo omhelsden zij elkander, om zo te spreken, met haar liefde-armen, in verrukking van blijdschap, om uwentwil en *"Zijn vermaken waren wel de mensenkinderen"*, Spr. 8:31. Het was niet een enkele eigenschap Gods welke hierin vermaak, genoegen en heerlijkheid vond, o neen, daar staat in het meervoud vermaken, want al de eigenschappen Gods hadden haar vermaken, en waarover was dat? Het was omdat de raad des vredes u betrof, want Zijn vermaken waren met de mensenkinderen. Nu, gij hebt de heerlijkheid van deze beraming gezien en ook iets van de kracht daarvan gevoeld.

God en gij hebben elkander ontmoet en Christus en gij hebben elkander gekust; Hij heeft u omhelsd en gij hebt Hem omhelsd, en die omhelzing is een Godspenning en onderpand, dat Hij en gij elkander in de hemel zult ontmoeten en omhelzen tot in alle eeuwigheid. Die ontmoeting en omhelzing zijn gegrond op de eendrachtige ontmoeting en omhelzing van de Goddelijke eigenschappen in Christus Jezus, waarom zij ook zeker, bestendig en eeuwigdurend zullen zijn.

Al deze eigenschappen nu hebben zich gelijk verbonden tot onze vertroosting en ondersteuning, en deze heerlijkheid des Heeren zult gij eeuwig aanschouwen; want Christus Jezus, in Wien al deze volmaaktheden elkander ontmoeten, heeft om dezelve gebeden, zeggende: *"Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt, opdat ze Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt"*, enz., Joh. 17:24.

O gelovigen, hier is een ruime stof van vertroosting voor u in allerlei gevallen; vertroosting tegen verlating; zij het ook lang geleden, dat Christus en gij elkander ontmoet hebt en gekust hebt. Houdt goede moed: *"Hij zal u echter nooit begeven of verlaten"*, Hebr. 13:5, maar Hij ontmoet u nu en dan eens, als Hij dat tijdig en dienstig oordeelt, om u weder een andere kus met Zijn gezegende lippen te geven en een omhelzing in Zijn armen, totdat gij eindelijk eens verwaardigd zult worden en toegelaten tot de innigste en onmiddellijke omhelzingen van Zijn eeuwige liefde in de heerlijkheid. Welnu, dewijl de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoet hebben, zo hebben de rechtvaardigheid en de vrede elkander ook gekust. Zo zeker als de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoet zijn, zo zeker zal de Heere u ontmoeten.

Hierin is dan ook vertroosting tegen de wet wanneer zij komt als een verbond tegen uw geweten, zeggende: Betaal mij wat gij schuldig zijt, of anders zijt gij vervloekt en moet gij ter helle nederdalen. De wet, aldus sprekende in de naam der waarheid en rechtvaardigheid, schijnt verschrikkelijk, maar gij moogt door het geloof daar aanstonds op antwoorden en zeggen: O wet, uw eis is waarlijk rechtmatig en overeenkomstig met de waarheid en de rechtvaardigheid. Maar gij dwaalt in de persoon, want de waarheid en de gerechtigheid hebben de goedertierenheid en de vrede reeds ontmoet in de Persoon van Christus Jezus, mijn Man, die mijn hel heeft uitgestaan en die voor mij een vloek

geworden is. Daarom heb ik niet te vrezen voor de hel waarmede gij mij dreigt, noch voor de vloek, welke gij over mij uitspreekt; derhalve ben ik in dezen aan u in het minst niet meer onderworpen.

Hier is ook vertroosting tegen de satan en al zijn verzoeken, want deze gezegende ontmoeting in Christus heeft zijn ganse verderf beraamd en de vermorzeling van zijn kop.

Hierin ligt vertroosting tegen de verschillen en beroerten in de kerk, wanneer noch leraren noch bijzondere christenen elkander in liefde en vriendschap ontmoeten en kussen. Wanneer u dit hard, droevig en smartelijk valt, zo is hier een ontmoeting, welke u in dit geval vertroosten kan, want niet één lid dier heerlijke vergadering zal u immermeer van dezelve verstoten of met u verstoten worden.

Hierin ligt ook vertroosting tegen de verschillen met uw vrienden. Mogelijk zijn er wel enigen hier tegenwoordig, die met deze of gene vrienden of verwanten onmogelijk in rust en vrede leven kunnen, noch hun christelijke vrijheid genieten wegens hun onrustige en wrevelige aard. En wanneer zij met u niet anders dan als met vreemdelingen leven en u niet vreedzaam toespreken, waardoor gij hen niet hartelijk ontmoeten kunt noch elkander vriendelijk omhelzen, zo laat in dat geval dit uw troost zijn, dat de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoet zijn en dat de rechtvaardigheid en de vrede elkander gekust hebben. Wanneer gij van haar slechts terloops eens een kus krijgt, dan is dit beter voor u dan de vriendschap van al uw vrienden hier op aarde.

Eindelijk ligt hier ook vertroosting in tegen alle algemene rampen en onheilen die u drukken of boven het hoofd hangen, alsook tegen de bijzondere ontmoetingen die u mogen overkomen. Hierin is hartsterking voor u, want al ontmoeten de verdrukking en gij elkander, zo zal deze ontmoeting der Goddelijke eigenschappen in Christus uw heerlijk Opperhoofd, desniettemin u in allerlei gevallen vertroosting en veiligheid toezeggen. Ja, hoewel gij sterven moogt, als vaneen gereten zijnde, zo zal deze heerlijke ontmoeting toch nimmer gescheiden worden, en gij, die deze heerlijkheid gezien en de kracht derzelve ondervonden hebt, moogt gewis verzekerd zijn, dat gij de vrucht en de zegen derzelve eenmaal zult genieten tot in eeuwigheid want, *"immers zullen u het goede en de weldadigheid volgen al de dagen uws levens, en gij zult in het huis des Heeren blijven in lengte van dagen"*, Ps. 23:6.

10. De laatste gevolgtrekking is, dat wij hieruit de plicht leren kunnen van al degenen, welke deze stemmen horen en verstaan.

A.

Nooit is er heugelijker stem in de hemel of op aarde gehoord dan deze. En wat is de plicht van allen welke deze stem horen? Voorzeker, de verkondiging van zulk een heerlijke en eendrachtige ontmoeting der Goddelijke volmaaktheden tot verlossing en zaligheid van zondaren, in en door Christus Jezus, behoorde billijk met een hartelijke blijdschap aangenomen te worden, want *"hier wordt ons een grote blijdschap verkondigd die al den volke wezen zal"*, Luk. 2:10.

Toen Elizabet, de moeder van Johannes en Maria de moeder onzes Heeren Jezus elkander ontmoet en gegroet hadden, toen sprong het kindeken van blijdschap op in haren buik; maar ziet hier een veel meer wonderbare ontmoeting en groetenis van schijnbaar strijdige Goddelijke eigenschappen en volmaaktheden. Gewis, indien het kindeken van genade in u gevonden wordt, zo zal het van blijdschap ook moeten opspringen, wanneer gij zulk een gezegende ontmoeting en groetenis door het geloof aanschouwt. Zou dat ons het hart niet tot de tong brengen en niet doen juichen, wanneer wij van een zo gezegende groetenis horen als deze is, te weten, dat de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoet zijn?

En nu, gelovigen, gij die deze blijde stem niet alleen hoort maar ook kent, wat is uw plicht? Gewis, uw plicht is niet alleen om u te verheugen in deze weergalozе en eendrachtige overeenstemming dier Goddelijke eigenschappen in Christus Jezus, maar ook om u haar ter navolging voor te stellen door een eendrachtige samenstelling van allerlei goede gaven en heilige deugden in u.

Laat dan de goedertierenheid en de waarheid, welke als Goddelijke eigenschappen elkander in Christus ontmoeten, u ook tot voorbeeld strekken, opdat ook de goedertierenheid en de waarheid als Goddelijke deugden in u elkander ontmoeten mogen. Laat de rechtvaardigheid en de vrede in Hem elkander kussende, u tot voorbeeld dienen, opdat de rechtvaardigheid en de vrede elkander in u ook kussen mogen.

Laat de ontmoeting van de goedertierenheid en de waarheid u ten krachtigste verbinden, om u ook alleszins goedertieren en waarachtig te vertonen. Barmhartig, gelijk *"uw hemelse Vader barmhartig is"*, Luk. 6:36; en waarachtig, omdat Hij *"lust heeft tot waarheid in het binnenste"*, Ps. 51:8.

Laat de omhelzing van de waarheid en de vrede u aanzetten om ook rechtvaardig en vreedzaam te zijn, dat is, om de zuiverheid des harten en de vrede alleszins na te jagen, want *"de wijsheid, die van boven is, is ten eerste zuiver en daarna vreedzaam"*, enz., Jak. 3:17.

In het volgende vers van onze tekst wordt verklaard, dat het oogmerk van die Goddelijke volmaaktheden is, om eendrachtig van de hemel neder te zien, opdat dergelijke genadegaven en deugden ook uit de aarde ontspruiten zouden. Want wij lezen aldaar: *"dat de waarheid uit de aarde spruiten, en de gerechtigheid uit de hemel nederzien zal."* Wanneer de Zon der gerechtigheid, waarvan al de Goddelijke volmaaktheden afstralen, neerziet en haar werking en kracht naar buiten uitzet, dan doet zij door haar invloed, evenals de natuurlijke zon (welke haar kracht en haar invloed over het aardrijk uitspreidende, daaruit vruchten doet voortkomen), ook de waarheid en alle andere vruchten des Geestes, uit het aardrijk des harten voortspruiten, als zijnde de grond, waarin zij bij de wedergeboorte gezaaid worden.

O, wanneer de goedertierenheid van de hemel, in verenigde vriendschap met de waarheid op u neerziet zo zal zij u goedertieren maken jegens uw naasten, zowel naar ziel als naar lichaam, om aan hen, naar uw vermogen, alle tijdelijke en geestelijke weldadigheid te bewijzen en toe te brengen. Zou God Zijn waarheid, gepaard met Zijn goedertierenheid aan u openbaren en zoudt gij dan ook geen vriend van de waarheid, dat is van al de dierbare waarheden des evangelies zijn? Zou de waarheid, in tegenstelling met de geveinsdheid, uw doel en uw oefening, en de waarheid, in tegenstelling met de dwaling, uw groot belang niet zijn, en zou de waarheid met de goedertierenheid niet gepaard gaan? Wanneer de waarheid in enig gevaar is, zal dan de goedertierenheid over uw eigen ziel, zowel als over die van anderen, u daarvoor niet doen ijveren? En inzonderheid ook over uw kinderen en het navolgende geslacht, aan hetwelk wij geen goedertierenheid bewijzen, wanneer de waarheid niet zuiver aan hetzelfde wordt nagelaten; gelijk onze voorvaderen dat, ten koste van goed en bloed, voor ons gedaan hebben, hoewel de wateren van het heiligdom nu zo modderig geworden zijn. Weer hebben de gerechtigheid en de vrede van de hemel neder gezien, elkander ten uwen nutte tederlijk omhelzende.

O gelovigen, zoudt gij de gerechtigheid niet betrachten, in plaats van onrechtvaardige en onheilige wegen te bewandelen? Zoudt gij de vrede niet najagen, in plaats van twist en tweedracht? *"Jaagt dan, zoveel u mogelijk is, de vrede na met alle mensen en de heiligmaking, zonder welke niemand de Heere zien zal"*, Hebr. 12:14. Verheerlijkt God

Zijn gerechtigheid over u, zoudt gij dan geen gerechtigheid oefenen in uw handel en wandel voor God en voor mensen?

Spreekt God van vrede tot u, en zoudt gij in vijandschap en tweedracht willen leven met Hem of met iemand van de Zijnen? Zal dit de gestalte zijn van iemand, die in vrede staat met God? O, verkondigt het niet te Gath, enz. Zekerlijk, daar zal niemand hier tegenwoordig zijn, die deze zoete vrede met God ooit gesmaakt heeft, of hij zal ook van harte begerig zijn om in vrede te leven met alle mensen, doch voornamelijk met al de heiligen, en hij zal ook hartelijk verlangen eens te mogen zien, dat al de eerlijke leraars in Schotland elkander vriendelijker en minzamer mochten ontmoeten en omhelzen dan zij heden ten dage doen.

Het is waar, enigen van hen worden in deze tijd gesmaad en voor vijanden gehouden van de vrede der kerk, maar de zaak is, dat men de vrede niet afgezonderd van de gerechtigheid, noch ook de goedertierenheid, afgescheiden van de waarheid moet handhaven, maar die gezamenlijk moet doen ontmoeten en omhelzen; want de goedertierenheid en de vrede, afgezonderd van de waarheid en de gerechtigheid, maken een gruwelijke samenzwering tegen God en mensen.

Nu zijn er in onze dagen zekere dingen voorgevallen omtrent de Goddelijke waarheden in het algemeen, en van de gerechtigheid van den Heere Jezus Christus in het bijzonder, welke sommigen oordelen schandelijk te zijn en schandelijk te zullen blijven tot op de grote dag des oordeels. En dewijl deze waarheid en gerechtigheid de grote waarheden onzer bediening zijn, zo verkiezen sommigen van hen liever door de wereld gesmaad, en voor vijanden des vredes gehouden te worden dan voor God en hun eigen geweten beschuldigd te worden als verraders van de waarheid.

Hoe het ook ga, gelovigen tracht gij, door genade, een vast verbond aan te gaan met de goedertierenheid en de waarheid, alsook met de gerechtigheid en de vrede, als verzekerd zijnde, dat er geen goedertierene vrede zijn kan ten koste van de rechtvaardige waarheid. Tracht al deze Goddelijke eigenschappen in uw hart en leven te drukken, alsook het zegel en de indrukken in uw zielen, dat gij met Christus ten nauwste verenigd zijt, in Wien al deze heerlijke eigenschappen Gods elkander eendrachtig ontmoeten en omhelzen. Want "uit Zijn volheid, ontvangen wij toch genade voor genade", Joh. 1:16.

En gelijk de kinderen lid voor lid van hun ouders, en het papier letter voor letter van de pers, wordt gij ook alzo, terwijl gij Zijn heerlijkheid aanschouwt, veranderd naar hetzelfde beeld, enz. door het ontvangen van goedertierenheid voor goedertierenheid, waarheid voor waarheid, gerechtigheid voor gerechtigheid en vrede voor vrede.

Uit Zijn volheid ontvangen wij toch genade voor genade, heiligheid voor heiligheid en heilige deugden overeenkomstig met elke heilige volmaaktheid, die in Hem is en die elkander eendrachtig in u ontmoeten en kussen.

Laat toch nooit enige hemelse genade of nodige plichten uit die ontmoeting door u buiten gesloten worden; laat geloof en bekering elkander in u ontmoeten; laat liefde en vernieuwde gehoorzaamheid elkander in u kussen; laat kennis en oefening elkander in u ontmoeten; laten gebeden en lofzangen elkander in u omhelzen, ja laten schijnbaar strijdige deugden elkander in u ontmoeten, laat ootmoed en kloekmoedigheid elkander in u ontmoeten en laat een droefheid naar God en een heilige blijdschap elkander in u ontmoeten, want wij roepen u toe, dat de evangelische heiligheid waarlijk daarin bestaat, dat alles in u met deze eendrachtige eigenschappen Gods in Christus overeenstemt.

Noemt de blinde wereld u antinomianen, weet dan dat het *"de wille Gods is, dat gij, weldoende, de mond stopt aan de onwetenschap der dwaze mensen"*, 1 Petr. 2:15. Dat de monden der lasteraren, welke het evangelie versmaden, gestopt worden door de kracht

van hetzelfde, uitblinkende in uw handel en wandel. De wereld zal zekerlijk die voor de grootste sterren houden, welke het meeste licht geven: *"laat dan ook alzo uw goede werken schijnen voor de mensen, opdat zij, uw goede werken ziende, God mogen verheerlijken"*, Matth. 5:16; namelijk de werken van goedertierenheid, waarheid, gerechtigheid en vrede, gaande hand aan hand samen; laat dus om de heerlijkheid Gods, om de eer van Christus en om de Goddelijke achtbaarheid van het evangelie, aan de wereld duidelijk worden, dat gij de heerlijkheid Gods waarlijk aanschouwd en de kracht ondervonden hebt dier Goddelijke volmaaktheden, die elkander in Christus eendrachtig ontmoeten en omhelzen. Hier ziet gij uw plicht en uw werk in de woestijn van deze wereld.

O gelovigen, vestigt toch steeds onder al uw tekortkomingen, uw ogen op Gods heilige tempel, op Christus Jezus, de ontmoetingsplaats dier Goddelijke volmaaktheden. Hij is de genadetroon, waarvan de Heere zegt, Exod. 25:22: *"Aldaar zal Ik bij u komen en zal van boven het verzoendeksel met u spreken van tussen de twee Cherubim."* Elke nieuwe ontmoeting aldaar zal u nieuwe kracht en sterkte geven en bekwaamheid in al uw werk en in al uw strijd in dit tijdelijke leven, totdat God en gij elkander eens ontmoeten en omhelzen zullen in heerlijkheid tot in alle eeuwigheid.

Gelovigen, ik weet dat gij begerig zijt, dat ook anderen met u, deelgenoten mogen worden van diezelfde gelukzaligheid. O bidt dan dat ook dit korte woord met kracht gezegend moge worden aan duizenden die mij horen.

B.

Doch gij, die alleen bijstanders en toehoorders zijt, in welke plaats van dit huis gij u ook bevinden moogt, hetzij gij in mijn gezicht staat of niet, gij staat echter voor de alziende ogen Gods en ik heb een woord van Hem tot u allen. Gelijk ik u gezegd heb, hoe verschrikkelijk het is te leven en te sterven in ongeloof omtrent deze heerlijke beraming, zo zal ik u in dezen, uw plicht voorstellen, alsook hoe gij deel kunt krijgen aan al de zegeningen en weldaden in tijd en eeuwigheid, welke uit deze heerlijke ontmoeting en omhelzing voortkomen. Dit geschiedt door het kussen van de Zoon Gods, in Wie al deze Goddelijke eigenschappen elkander kussen en omhelzen, gelijk wij lezen, Ps. 2:12: *"Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne en gij op den weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden; welgelukzalig zijn allen die op Hem vertrouwen."* Welgelukzalig zijn allen die Hem kussen en omhelzen.

Wenst gij dan ook deel te krijgen aan de genade en de heerlijkheid welke uit de wonderbare ontmoeting en omhelzing van deze Goddelijke eigenschappen in Christus Jezus, de Zoon Gods voortkomen? Komt dan en kust die Zoon. Weg, weg dan met al uw vleselijke gedachten, uw vleselijke kussen, uw spelen en uw laffe samensprekingen. Hier is een Voorwerp der tederste omhelzing van uw onsterfelijke zielen overwaardig; komt dan en kust die Zoon door in Hem te geloven en de weldaden van dit heerlijke verdrag u toe te eigenen.

Gij moogt wezen wie gij ook zijt, indien gij die Zoon kust en omhelst, dan zult gij bevinden dat deze heerlijke eigenschappen Gods u ook kussen en omhelzen zullen en u op de armen dragen, als een troetelkind des hemels en als een lieveling in het huis Gods. Hebben deze Goddelijke eigenschappen elkander omhelsd in Christus, neemt dan ook uw toevlucht tot haar omhelzingen, door uw toevlucht te nemen tot Christus. Zegt niet, Christus is in de hemel hoe zal ik Hem omhelzen, want *"nabij u is het woord, in uw mond en in uw hart"*, Rom. 10:8. Hij is zo nabij in dit woord, dat gij, om zo te spreken, Hem kussen kunt met uw mond en omhelzen met uw hart. Dit woord der genade en Christus in hetzelfde, door het geloof aan te nemen, dat is Hem omhelzen.

Wat hebt gij tegen Christus, man of vrouw? Zijt gij bevreesd dat de waarheid en de gerechtigheid tegen u zullen opkomen en beletten dat de goedertierenheid en de vrede u immer zullen ontmoeten en omhelzen? O, vrees niet, geloof alleenlijk, dat de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoet, en dat de gerechtigheid en de vrede elkander in Christus gekust hebben. De waarheid zal de goedertierenheid niet in de weg zijn, want zij hebben elkander gekust. Wel is waar, God is gewis en oneindig en een rechtvaardig God, geneigd om wraak te nemen over de zonde, doch de gerechtigheid zal de goedertierenheid echter geenszins beletten, om tot u te komen. Geloof alleen dat de gerechtigheid en de goedertierenheid in Christus verzoend zijn, zodat de goedertierenheid zelfs door het gezag der gerechtigheid tot u komen kan.

Maar o, zegt gij wellicht, zou een zondaar met zulk een vuile en onreine mond, zo snood als de hel en de duivel, gelijk ik, een kus te wachten hebben van zulk een schone en reine Heere Jezus? Is het te verwachten dat zulke strijdige eigenschappen elkander ontmoeten en omhelzen zullen? O ja man of vrouw, wie gij zijt, vergun mij dat ik voor een vuil zondaar gelijk gij zijt, een gelukkige en blijde bode zij, en u, in des Heeren naam aanzeg dat, moogt gij ook zo vuil en onrein zijn als gij zijt, zulk een ontmoeting tussen Christus en u eer te verwachten is dan dat mensen of engelen ooit verwachten konden, dat de oneindige gerechtigheid en goedertierenheid elkander in een God-mens ontmoeten en kussen zouden. Deze onverwachte ontmoeting is de eigenlijke en ware grond waarop de verwachting van uw ontmoeting en omhelzing van God in Christus rust. O kom dan en kus dien Zoon!

Maar, zegt gij, ik kan niet, ik zou het gaarne doen, maar ik kan het van Hem niet verkrijgen, dat ik Hem kussen zou en omhelzen. Het is waar, deze vriendschap moet eerst van Zijn zijde begonnen worden, daarom smeeke Hem dat Hij tot u komt en u ontmoete met een kus Zijner eindeloze liefde. Zegt met de kerk, Hoogl. 1:2: *"Hij kusse mij met de kussen Zijnsmonds, want Uw uitnemende liefde is beter dan de wijn."*

Zo dit de taal uwer ziele is: "Ik kan Hem niet omhelzen, maar mijn hart zegt: ach, dat Hij toch kome, mij omhelze en mij trekke uit de geweldige armen van al mijn vorige liefhebbers en lusten, opdat ik nimmer enige afgod der wereld meer kussen moge, maar integendeel leven en sterven in de armen van de Zoon Gods." Ik zeg, kunt gij voor de Heere in oprechtheid betuigen dat dit de taal uwer ziel is, welnu, dan is de omhelzing tussen Christus en u reeds begonnen en ze zal ook nimmer eindigen, daar dat een Godspenning en een verzekering is, dat Hij en gij elkander ontmoeten zult in de hemel en omhelzen tot in alle eeuwigheid.

Nu dan, hoewel ik hoop heb dat deze heerlijke ontmoeting der Goddelijke volmaaktheden in Christus op enige arme zielen nog wel enige kracht zal hebben, om hen tot die gemeenschap uit te lokken, zo vrees ik echter, dat het grootste gedeelte hier tegenwoordig, niet dan ijdele toehoorders en aanschouwers zijn zullen, en het beschouwen alsof het hen niet aanging.

Maar gij man, vrouw, jongeling of jongedochter, onverschillige zielen wie gij ook zijt, komt toch en aanschouwt dit grote gezicht, ja komt en aanschouwt het grootste en heerlijkste gezicht dat zich in de hemel of op de aarde ooit vertoond heeft of vertonen zal, te weten een brandend braambos, dat nooit verteert. Ja al de gloeiende en schitterende eigenschappen Gods, met de grootste eendracht elkander ontmoetende in het braambos van onze natuur en ziet daar dat braambos nochtans in staat, *"om de heerlijkheid te dragen"*, Zach. 6:13.

Komt dan en verwondert u, hier is een wonder voor mensen en engelen, het is een wonderlijke ontmoeting voor hen, en de naam van die ontmoetingsplaats is ook met recht wonderlijk. Komt dan en neemt er deel aan, want de ontmoeting betreft uw

eeuwige zaligheid in Christus Jezus, Wiens vermakingen waren met de mensenkinderen. Komt dan en zingt tot prijs en heerlijkheid van die wonderbare eendrachtige omhelzing der Goddelijke volmaaktheden in Christus.

Doch gij in het bijzonder, die daaraan deel gekregen, die de heerlijkheid daarvan gezien en die de kracht daarvan ondervonden hebt, zingt met uw hart, met uw lippen, ja met uw ganse leven: *"Ere zij God"*, dat deze eigenschappen in Christus elkander ontmoet en gekust hebben, alsook dat ik nu en dan van Hem een kus ontvangen heb.

"Ere zij God", dat er nooit verbreking van deze ontmoeting, nooit scheiding van deze omhelzing, hetzij door de zonde, de wereld of de hel te vrezen is, en dat zij elkander ontmoeten en omhelzen zullen tot in alle eeuwigheid.

En alhoewel gij alles wat nu gezegd is niet wel in uw geheugen zult kunnen houden om het te zingen, zo hoop ik echter dat het zwakste geheugen nog wel in staat zal zijn om elke dag de voornaamste toon van deze ganse redevoering op te zingen en te zeggen: *"Ere, ere, ere zij God, dat de goedertierenheid en de waarheid elkander ontmoet zijn, en dat de gerechtigheid en de vrede elkander gekust hebben"!*

INHOUD

DER VOORNAAMSTE ZAKEN, WELKE IN DEZE PREDIKATIE VOORKOMEN.

Aanwijzing van de samenhang der tekstwoorden.

Korte opening derzelve.

Aanmerking uit de woorden en verdeling der stof, in vijf hoofdstukken waarin wordt aangetoond:

Vooreerst *wie* de leden van dit gezelschap zijn, namelijk:

1. De GOEDERTIERENHEID.
2. De WAARHEID.
3. De GERECHTIGHEID.
4. De VREDE en de WIJSHEID.

Ten tweede, *wanneer en waar* deze partijen elkander ontmoet en gekust hebben.

Waaruit blijkt:

- A. In het algemeen, dat de plaats dezer ontmoeting in Christus is.
- B. In het bijzonder, dat er *acht tijdperken* in deze ontmoeting zijn op te merken, namelijk:
 1. In het verbond der verlossing.
 2. In den hof van Eden.
 3. Te Bethlehem.
 4. Aan de Jordaan.
 5. In den hof van Gethsémané.
 6. Op de berg Calvarië.
 7. Voor Gods gerechtshof in de hemel.
 8. Voor de rechtbank van het geweten.

Ten derde, *hoe en op welke wijze* zij elkander ontmoeten en kussen. Waaruit wij zien kunnen dat deze ontmoeting is:

1. Wonderbaar en verborgen.
2. Blijde.
3. Heilig.
4. Gelukzalig,
5. Vrijwillig.
6. Eendrachtig.
7. Bloedig.
8. Krachtdadig of uitwerkende.
9. Onverwacht.
10. Eeuwig en onverbreekelijk.

Ten vierde, *waarom of om welke reden* zij elkander ontmoet en gekust hebben. Dit was nodig

- I. Om de middelen te beramen, waardoor Gods eer zou bevorderd worden.
- II. Om hun eigen werk en bezigheid te beramen.
- III. Om rampzalige ontmoetingen en ongelukkige gezelschappen te scheiden.
- IV. Opdat strijdige dingen elkander ontmoeten en kussen zouden.
 - a. Hetzij dezelve *wezenlijk* zijn, zoals:
 1. Strijdige naturen.
 2. Strijdige willen.
 3. Strijdige personen.
 4. Strijdige luchtstreken.
 5. Strijdige verbonden.
 6. Strijdige gedachten.
 - b. Hetzij dezelve strijdig zijn *in schijn*, zoals:
 1. Schijnbaar strijdige wegen der Voorzienigheid
 2. Schijnbaar strijdige begeerten.
 3. Schijnbaar strijdige deugden.
 4. Schijnbaar strijdige plichten.
 5. Schijnbaar strijdige bevindingen.
 6. Schijnbaar strijdige Schriftuurplaatsen.

Ten vijfde, welke gevolgen uit deze stof te trekken zijn ter *toepassing*, om ons te doen zien:

1. Welk een schrikkelijk kwaad de zonde is.
2. Welk een heerlijk persoon de Heere Jezus Christus is.
3. Het onderscheid tussen wet en evangelie.
4. Welke de bron van vriendschap is tussen God en de mens.
5. De boosheid van de zonde van ongelooft.
6. Welke de grondslag is van het vertrouwen des geloofs.
7. Wat het beste merkteken van een gelovige is, namelijk
 - a. De heerlijkheid van deze ontmoeting te zien.
 - b. De kracht derzelve te gevoelen.
8. De oorzaak en grond van vrees voor alle ongelovigen.
9. De grondslag van troost voor alle gelovigen.
10. Wat de plicht is
 - a. van al degenen, welke deze stem horen en verstaan, namelijk
 1. Blijdschap over deze ontmoeting.
 2. Navolging van de Goddelijke deugden.
 - b. van dezulken die alleen bijstanders en toehoorders zijn.